

Primorski dnevnik

Leto XIV - št. 5 (3850)

TRST, nedelja 5. januarja 1958

Cena 30 lir

Preskromen napredek

Tržaško pristanišče je doseglo lani v svoji zgodovini največji promet 5,1 milijona ton, kar pa predstavlja le 4 odst. več kot lani, medtem ko je Genova napredovala za 18,1 odst.

Čeprav se niso strokovnjaki izračunali obsega pristaniškega prometa v preteklem letu do zadnje tone, so vendar že znani sicer približni, a vendar dokaj točni podatki, ki omogočajo primerjavo prometa s preteklimi leti, drugimi pristanišči, proučitev strukture prometa in da se na osnovi tega materiala izrečejo določeni zaključki.

Skozi tržaško pristanišče so po morju prepeljali v lanskem letu približno 5,1 milijona ton blaga, kar je do sedaj v zgodovini tržaškega pristanišča največja dosežena številka. Primerjave prometa s preteklimi leti je naslednja:

Leto	tone
1913	3.449.730
1938	3.390.966
1955	4.875.491
1956	4.905.502
1957	5.100.000

Ce vzamemo za osnovo promet leta 1913, vidimo, da je indeks povečanja naslednji:

Leto	indeks
1913	100,0
1938	98,0
1955	141,3
1956	142,1
1957	147,8

Iz zgornjih števil je razvidno, da je tržaško pristanišče naredilo v zadnjem letu sicer skromen in ne zadosten, vendar absolutno vzelo, določen korak naprej. Lahko rečemo, da so se pokazala nekatera izboljšanja tudi pri strukturi pristaniškega prometa in so javna skladišča zabeležila povečanje prometa z raznim blagom. Gre sicer za zelo skromen napredek, ki pa je vreden, saj se je posrečilo javnim skladiščem kljub zelo hudi konkurenci severnih pristanišč in Reke in kljub temu, da so najvažnejša pristaniška vprašanja še vedno neresena.

Zgoraj navedeni podatki dokazujejo, da se vedno obdržajo stvarne možnosti za povečanje prometa. V sedanjih pogojih in s sredstvi, s katerimi Trst razpolaga, pa jih ni mogoče izkoristiti v taki meri, da bi pristanišče v resnici svetlo, s čimer bi izginili globlji vzroki za splošno stagnacijo tržaškega gospodarstva.

Ze dodelitev pomorske proge proti New Yorku, ustanovitve redne proge proti Daljnemu vzhodu in okrepitev nekaterih drugih prog (za kar vse gre v končni meri zasloga dolgotrajni in enotni borbi tržaškega prebivalstva) pa je torej privedlo do nekaterih sicer skromnih, vendar pozitivnih rezultatov.

Vse to pa se zdela ne pomeni, da je tržaško pristanišče v rožnatem položaju. Zal je resnica precej drugačna. Pristanišče, v katerem raste promet v sedanjem razdobju visoke mednarodne konjunkturo tako počasi, kot se v zadnjem letu, res ni v zadovoljivem položaju.

Povrnilo se k uradnim statističnim podatkom in pogledimo, kako se je povečal promet nekaterih največjih italijanskih pristanišč in Reke v lanskem letu:

Pristanišče	Spremembe v % med 1956 in 1957
Genova	+18,1
Neapelj	+4,6
Beneke	+21,1
Savona	+13,8
Livorno	+19,3
La Spezia	+13,5
Bari	+0,4
Ancona	+10,9
Cagliari	+19,5
Reka	+15
Trst	+2,1

K tem številkam je treba še dodati, da je Genova v zadnjih štirih letih povečala svoj promet za 80 odst., Reka za 40 do 45 odst., Trst pa le za 25 odst. Očitno se je promet v vseh svetovnih pristaniščih izredno naglo povečal in izjemno predstavljajo le redka pristanišča. V gospodar

stvu, kakor tudi povsod drugod, pa je že tako, da tisti, ki ne teče dovolj hitro v resnici zaostaja. Zal moramo ugotoviti, da tržaško pristanišče zaostaja za drugimi prav zaradi tega, ker ne razpolaga s tistimi sredstvi, kot druga pristanišča.

To pa ni edina slaba stran pristaniškega prometa. Res se je nekoliko povečal promet z raznim blagom, ki je dragocenejši in prinaša znaten zaslužek, v še znatno večji meri pa se je istočasno povečal promet s premogom, železno rudo, žitaricami, magnezijem in petrolejem. Tvrstno blago se pa pristanišča samo nekako dotakne, ga v pristanišču z izredno izpopolnjenimi napravami samo nalozijo in razlože in torej prinaša le skromen zaslužek. Nic ne bo pomagalo, če Trst doseže tudi zelo visoke številke prometa, če pa bo ta promet sestavljen izključno iz masovnega blaga.

Za okrepitev prometa je treba torej ustvariti tržaškemu pristanišču potrebne pogoje in predvsem rešiti tri najvažnejša vprašanja:

I. **Pomorske proge.** — Tržaški spediterji so na svojem nedavnem običnem zboru napravili seznam pomorskih prog, katere bi pristanišče takoj potrebovalo in za katere se sedaj ne bi manjkalo blaga. Te pogoje so naslednje:

1. Iz Tirskega morja je treba prestaviti v Jadransko hitro progo Italija - Indija - Pakistan - Daljni vzhod.

2. Zagotoviti je treba vsaj en redni mesečni odhod na trgovski progi proti Belgijem Kongu in Angliji.

3. Podvojiti je treba število odhodov na redni progi Jadransko morje - Tirskega morje - Daljni vzhod, kjer sedaj vozijo štiri ladje. Da bi ta proga lahko služila tako potrebam jadranskih kot tirske pristanišč, bi moralo na njej voziti 8 ladij.

4. Na progi proti Indiji in Bengalskemu zalivu bi se morali pridružiti ladjanima tipa «Navigator» še dve podobni ladji.

5. Tri nove 6300-tonske

mešane motorne ladje so potrebne za podvojitev odhodov na progi Jadransko morje - Aleksandrija - Sijera.

6. Na trgovski progi proti Južni Ameriki je treba zamenjati neprimerne ladje tipa «Liberty» z novejšimi hitrejšimi ladjami.

7. Obnoviti je treba petnajstredne odhode na progi med Jadranskim morjem in Severno Evropo.

8. Koristno bi bilo okrepiti trgovsko progo Jadransko morje - Južna Amerika.

9. Zagotoviti je treba vsaj 7 odhodov iz Trsta na progi proti Avstraliji.

10. Okrepiti je treba progo proti Dalmaciji in Pirju, tako da bi se pridružila ladji «Barietta» še ena ladja podobnih značilnosti.

11. Podaljšati je treba progo proti Črnemu morju, ki naj se dotakne tudi turskih pristanišč.

II. **Železniške zveze.** — Zaledni trgovci in med njimi predvsem Avstrijci, se upravičeno pritožujejo proti zadnjemu povišanju železniških tarif, ki so bile že tako previsoke. Poleg tega to povišanje ni upoštevalo interesov Trsta, saj je napravljen tako, da je treba plačati izredno visoke tarife za krajše prevoze, ki pa v posebni meri zanimajo tržaške kliente.

III. **Mednarodni aranžmaji.** — Izvajati je treba že obstoječe sporazume, kot je na primer sporazum z Avstrijo, katerega so sklenili oktobra 1955. leta v Rimu. Z ostalimi zalednimi državami in predvsem z Jugoslavijo, CSR in Madžarsko pa je treba skleniti podobne sporazume, kot tudi omogočiti svobodno, nekontrolirano izmenjavo blaga s katero koli državo in med njimi s Kitajsko.

Rešitev teh vprašanj, združena z znižanjem pristaniških tarif in predvsem modernizacijo naprav, bo nedvomno pripomogla, da se poveča pomen pristanišča, okrepi pristaniški promet in s tem ustvari najvažnejši pogoj za obnovo celotnega tržaškega gospodarstva.

B. SAMS

Z azijsko-afriške konference v Kairu: zastopnica Egipta Aida Fahmi pije kavo, medtem ko zastopnica Ghanes Mediako Poku čita svoje beležke. (Glej naš tedenski pregled na drugi strani).

Med pripravljanjem zahodnih odgovorov na Bulganinova pisma

Mac Millan predlaga nenapadalno pogodbo med zahodnimi državami in Sovjetsko zvezo

Potrebno je nadaljevati pogajanja o razorožitvi - Zaradi „popolnega ravnotežja sil“ med Vzhodom in Zahodom „postaja vojna skoraj nemogoča“ - Filozof Russell predlaga sestanek med Eisenhowerjem in Hruščevom - Eisenhowerjeva in Adenauerjeva posvetovanja o odgovoru Bulganinu

Tako gleda «Pravda»

Ameriška atomska in raketna oprešena na ozemlju državljanov NATO predstavljajo nevarnost za mir in varnost narodov (Iz časopisov) Risba: Kukrinika

LONDON, 5. — V govoru, ki ga je nocoj oddajala BBC, je angleški ministrski predsednik Harold Mac Millan predlagal sklenitev nenapadalne pogodbe med Zahodom in Sovjetsko zvezo.

«Mi, je dejal Mac Millan, bi lahko začeli s podpisom svečane pogodbe o nenapadnosti. To se je nekoč že napravilo. Pogodba ne bi povzročila škode in bi lahko tudi napravila kaj dobrega. Doseči moramo sporazum o jedrskih silah, o izdelovanju atomskih orožja, o njegovi uporabi in njegovem številu. Poleg tega se moramo zanimati za tisto, kar se imenuje konvencionalno orožje.

Vendar pa, je dodal Mac Millan, ni mogoče zagotoviti miru samo z besedami. Zadržujemo dejanja.

Mac Millan, ki je imel svoj zadnji govor pred odhodom na Daljni vzhod, je pripomnil, da je sedaj ravnotežje sil med Zahodom in Vzhodom tako popolno, da spetaja vojna skoraj nemogoča. Zaradi tega, je dodal, je primerno, da se Velika Britanija ne razoroži preveč.

Omenil je zatem ameriške bombnike, ki letijo nad britanskim ozemljem, in dejal: «Razpolagamo z absolutnim vetom, kar se tiče uporabe sleherne bombe, ki v letalih, katera imajo oporišča v Veliki Britaniji. Ta veto bo veljal tudi za uporabljane jedrskih izstrelkov, ki naj bi se izstreljevali z angleških oporišč.»

Omenil je zatem, da je mir bistveni smoter angleške

vlade, dodal pa je, da je treba biti gotovi, da je iskrena volja na obeh straneh. «Oni, je nadaljeval, izgovarjajo lepe prijateljske besede. Toda ali so la zadrževanja o sposlovanju in privajanja res iskrena, ali pa se morda nanašajo samo na neko število stvari, glede katerih mislijo, da bi jih mi hoteli poslušati, in ki jim je namen ošibiti našo bodočnost?»

Mac Millan je nato dejal, da je sodelovanje z ZDA bilo dragoceno za NATO, in je pripomnil, da če bi ga bili deležni po prvi svetovni vojni, bi bili morda preprečili drugi spopad.

Glede ameriških bombnikov je Mac Millan tudi izjavil, da je bil prav pod laburistično vlado Attleeya sklenjen glede tega prvi sporazum. Prva letala so bila oborožena z atomskimi bombami, sedaj pa so oborožena z vodikovimi bombami. Če so od časa do časa potrebni večji letali z vodikovo bombo, da se zagotovi učinkovitost naše obrambe, moramo sprejeti to nujnost. Da se učinkovito odzame pogum za napad, je potrebno, da so zadevna sredstva pripravljena za takojšnjo uporabo. Vendar smo sprejeli vse previdnostne ukrepe, da bombe ne eksplodirajo v primeru letalske nesreče. Bila bi samo majhna nevarnost atomskega žarčenja, ki pa bi praktično bilo malenkostno.

Poleg tega, je dejal Mac Millan, če bodo oporišča za izstrelke postala ultramoderne nadomestek za bombnike,

bosta celotnost naše obrambne politike in vsa naša strategija zgubili svoj pomen, če ne bomo razpolagali s takimi oporišči.

«Na vsak način obstajata sedaj dva načina — samo dva načina — za ohranitev miru. Ta dva načina se med seboj nikakor ne izključujeta, pač pa sta vzporedna in se spopolnjujeta. Prvi način je v ohranitvi naših zavezništve, v vseh njih močih. Drugi pa je miru pa je po Mac Millanovem mnenju iskanje pogajanj ali sprave. Omenil je nato zadnji zahodni načrt o razorožitvi in dejal, da je preteklo leto upal, da bo Sovjetska zveza pristala na diskusijo o tem načrtu. Dodal je: «Vendar pa ne zgrebajmo poguma zaradi neuspehov. Nadaljujmo delo. Naš namen je, da s Sovjetsko zvezo dosežemo sporazum o razorožitvi in o mednarodnem pomirjenju v kakršni koli obliki.»

V angleških krogi izjavljajo nocoj, da pomeni današnji Mac Millanov govor med drugim tudi nekaj odgovorov na zadnje sovjetske note in daje nekaj podatkov o tem, kakšno bo odgovor, ki ga bo Mac Millan poslal sovjetski vladi.

Ponudba za nenapadalno pogodbo odgovarjajo tudi željam angleškega ljudstva in tisti politični struji, ki zanje nima samo laburiste, pač pa tudi važne konservativne skupine.

Domnevalo, da bo Mac Millanova pobuda vzbudila zanimanje na Zahodu in tudi v Sovjetski zvezi. Vsekakor bodo z njo zadovoljne

azijske države britanskega Commonwealtha, kamor sedaj Mac Millan odhaja na obisk.

V francoskih uradnih krogi se nocoj z zadovoljstvom sprejeli Mac Millanove izjave, naj bi se iskal s Sovjetsko zvezo sporazum o razorožitvi. V krogih blizu zunanjega ministrstva menijo, da je Mac Millanov govor edrznega pobuda v korist stikov s Sovjetsko zvezo za zmanjšanje sedanje mednarodne napetosti. V istih krogih poudarjajo poleg tega, da je Mac Millanov poziv Moskvi v skladu s stališčem, ki ga je pred dnevi obrazložil predsednik francoske vlade Gaillard v svojem intervjuju tedniku U.S. News and World Reports, ko je poudaril, da morajo zahodne države dokazati, da so pripravljene pogajati se za razorožitve.

Kakor poročajo iz New Yorka, je britanski filozof Bertrand Russell predlagal sestanek med Eisenhowerjem in Hruščevom, zato da bi se skušala sporazumeti o odpravi sedanje mednarodne napetosti.

Ta predlog vsebuje odprto pismo Eisenhowerju in Hruščevu, ki ga nocoj objavlja revija «Look». V članku je med drugim rečeno: «Predlagam vam gospodje, da se sestane in začnete odkrito diskusijo o vprašanju sožitja. To pa ne zaradi tega, da bi iskali bolj ali manj zakonito prednost za eno ali drugo stran, pač pa da se skušajo doseči tisti sporazumi, ki bi zmanjšali bodoče možnosti spopada.»

Medtem pripravljajo tudi v ZDA in Bonnu odgovor Bulganinu. Funkcionarji ameriškega državnega departmaja so sporočili, da Eisenhower pripravlja končni odgovor skupno z Dullesom. Zatrjuje se, da bo odgovor pustil odprta vrata za sestanek na visoki ravni, kakor predlaga Sovjetska zveza. To pa s pogojem, da pripravljalni razgovori na nižji ravni (po možnosti med zunanjimi ministri) bistveno napredujejo.

Zatrjujejo tudi, da bo Eisenhower odobril Dullesov tezo, da mora Sovjetska zveza sprejeti pokazati dobro voljo, preden pride do sestanka na visoki ravni. Eden od teh dokazov, naj bi bil spredem zahodnih predlogov o razorožitvi.

V vladnih krogi izjavljajo, da bo predsednik sporočil, da so zadnji Bulganinovi predlogi o brezatomskem področju v Srednji Evropi povsem nesprejemljivi. Baje bo Eisenhower zavrnil tudi predlog o spogodbi proti vojni. Bela hiša je baje mnenja, da je tak sporazum odveč, ker sta tako obveznost že sprejeli obe strani, ko sta vstopili v OZN.

V krogih blizu Eisenhowerjevega svetovalca Stassena zatrjujejo, da niti Stassen ni naklonjen načrtu poljskega zunanjega ministra o brezatomskem področju. Baje ni Stassen naklonjen niti ideji nevtralizirane Nemčije ter umiku sovjetskih in ameriških sil s kontinentalne Evrope, kakor je nedavno predlagal bivši

(Nadaljevanje na 8. strani)

Aktualni
portreti

TODOR ZIVKOV
prvi sekretar bolgarske
Komunistične partije na
volitvah na dan volitev
ljudskih poslanecv v bol-
garsko Sobranje.

MIKE SIMBOLE
je pred enim letom osle-
pel zaradi raka. Za novo
leto je prejel številne
darove iz vseh ameriških
držav. Revček je slep na
obe oči in bolezen je
neozdravljiva.

DAG HAMMARSKJÖLD
se je prejšnji teden se-
stal v Parizu s franco-
skim zunanjim mini-
strom Pineaujem, nato
pa se je zahvalil ob no-
vem letu vsem oborože-
nim silam OZN na Sred-
njem vzhodu za njihov
prispevek pri vzdrževanju
miru.

JAYNE MANSFIELD
je bila pred kratkim v
Tokiu, kjer ji je japo-
nski kimonoski počil v sivo,
medtem ko je bila v ne-
kem lokalu, ker njen
gornji in preobilni del
telesu ni odgovarjal ja-
panskim meram.

ISABELLE COOKE
spada v visoko britan-
sko družbo. Zato je bil
velik skandal, ko se je
zvedelo, da je pred krat-
kim izgubila neznan
kam.

Sedem dni v svetu

Realnost afro-azijske
konference

Tudi pretekli teden se ne beleži posebnih mednarodnih političnih dogodkov in potekel je še bolj v znamenju noveletnih volitev in odgovorov na volična ter nekaterih izjav o 1. 1957 in napovedi za 1. 1958. Pač pa se je v Kairu nadaljevala in zaključila afro-azijska konferenca. Nekaj je, kar lahko takoj ugotovimo pri tej konferenci, tudi če ne gledamo na njene rezultate: čez 500 delegatov več kot 40 držav je zborovalo, diskutiralo, predlagalo in sprejelo sklepe hitro, složno in stvarno. S tem je konferenca gotovo dala lep vzgled, kako je mogoče reševati razna vprašanja, kadar se države živo zavedajo, da je treba nekaj napraviti v obrambo svojih skupnih koristi, za svoj boljši razvoj in napredek. Tu so bili zbrani od afriških črncev z atlantskih obal pa do Japoncev najrazličnejši narodi Azije in Afrike, pripadniki komaj osvojenih ali pa še neosvojenih narodov kakor tudi starih in močnih držav, nadalje pripadniki narodov z večstoletno kulturo kakor tudi ljudstev, kjer se prevladuje analfabetizem. Toda nekaj je bilo, kar je vse delegate na tej konferenci družilo v enotnost: obsodba imperializma in kolonializma, želja po miru in sodelovanju med narodi.

Tako zborovalcem na konferenci ni bilo težko sprejeti sklepne resolucije, ki obseva vse imperialistične ambicije, ker te pospesujejo napetost med narodi, hladno vojno ter oboroževalno tekmo. Vse to so pa že elementi, ki lahko dovedejo do spopada. Miroljubno sožetje pa je najboljše sredstvo za zmanjšanje mednarodne napetosti, ugotavlja resolucija, ki obenem poziva zahodne velesile, naj sprejmejo sovjetske predloge za takojšnje prekinitev jedrskih poskusov.

Afro-azijski narodi bodo proučevali vsem narodom na svetu, ki se bore za svojo neodvisnost. Toliko bolj pa je vprašanje njih vseh vsako vprašanje, ki zadeva posamezne afro-azijske države. Tako je logično, da so solidarnost in jedrsko v vprašanju Nove Zahodne Gvineje, z Indijo v vprašanju Goe, z Japonsko glede otoka Okinawe, v Afriki pa je vprašanje obeh Kamerunov ter vsaj trenutno najbolj kočljivo vprašanje v Afriki. Glede Alžirije je konferenca naslovljena poziv za pogajanja med francosko vlado in alžirskimi nacionalisti za sklenitev sporazuma o alžirski neodvisnosti. Da ne bi afro-azijski narodi tega vprašanja izgubili izpred oči, so sklenili, da bodo prvi marec proslavljali kot alžirski dan, dokler ne bo to vprašanje rešeno.

Na konferenci so predstavniki afriških in azijskih držav proučevali tudi vse možnosti za razvoj gospodarske sodelovanja med njimi. Afrika in Azija ne nameravata kar prekiniti gospodarski zvez z ostalim svetom, gotovo pa bosta nekatere predstavitelj vir plana brezozirnih kolonializma.

Dogodki v Aziji in Afriki sami izpričujejo, da to, o čemer se je razpravljalo na konferenci v Kairu, niso prazne marje. Danes lahko ugotovimo, da je s sušsko vprašanje pomagalo v o-
zadje sprito drugih bolj esodobihi vprašanj. Toda dve zahodni velesili sta morali na dokaj poniževalen način priznati, da je era nasilnega imperializma in kolonializma v zatonu. O podraževanju raznih podjetij ali tujih družb se pa sedaj govori že marsikje v afro-azijskih državah, pa čeprav se vprašanje načeloma sicer z vso resnostjo toda brez ostrine. Nedavno pot glavnega tajnika OZN Daga Hammarskjölda v Egipt ter razgovor z Naserjem in drugimi državniki ter nato na povratku še razgovor z Gailardom, Pineaujem ter ravnateljem bivše Šueške družbe Picotom, so bili v zvezi s poravnanim posledic podraževanja prekopa po Egiptu ter žalostnih dogodkov, ki so sledili. Kot kor se je dala zvesti, se bo zadeva sedaj mirno uredila. Seveda bi se kaj takega lahko zgodilo že prej, če ne bi nekateri nadutosti v Franciji in Angliji mislili, da jim ni treba pogajati in da lahko mednarodna vprašanja rešujejo tudi s silo v svoj prid. Sedaj pa je vendar pričakovati, da bo le prišlo do neke normalizacije odnosov med Egiptom in zahodnimi velesilami.

Kdaj bo konec
vojne v Alžiriji

Ali bo letošnje leto prineslo konec prelivanja krvi v Alžiriji? Zelja vseh je, da bi se to zgodilo. Seveda pa se to ne bo moglo zgoditi, ako bo Francija trdovratno vztrajala pri svojem stališču, da se z uporniki ne bo pogajala. Komu na ljubo delajo tisti v Franciji, ki nočejo priznati, da je uporniško gibanje v Alžiriji partener, s katerim bo treba prej ali slej sestati za mizo ter prijeti pogajanja; toda se prej bo treba kot osnovo za pogajanja priznati neodvisnost Alžirije. Vsako francosko zaviranje pri tem pomeni samo zavestno nadaljevanje vojne, kajti ni je sile, ki bi danes mogla zavreti razvoj osvoboditve se

Trije rudarji, ki so jih nepoškodovane rešili iz rudnika Amonate v Virginiji (ZDA), kjer je prišlo do eksplozije, zaradi katere je bilo zasutih pod zemljo 42 rudarjev. Rešili so jih samo štirinajst, ostali so bili že mrtvi

neosvojenih narodov. O tem se bo mogla in morala prepricati tudi Francija (kjer se je lahko že na drugih primerih). In čim pozneje se bo to zgodilo, tem slabše zanjo.

Da ne bi ostalo
samo pri željah

Ko smo, te dni brali noveletna voščila, ki so si jih pošiljali državniški drug drugemu, smo skušali v njih videti kaj več kot konvencionalne fraze. Radi bi našli kaj, iz česar bi mogli sklepati, da v letu, ki smo ga začeli, je ne bo ostalo vse samo pri lepih željah. Hotelo smo videti kako zagotovilo, da bo čim dlje odstranjena vsaka nevarnost za mir, da bo prišlo do boljše razumevanja med velesilami in da se bodo države res začele razoroževati. Vorošilov, Bulganin in Hruščev so se z voščili kar potrudili in jih formulirali tako, da jih je mogel vsakdo z veseljem sprejeti. Eisenhower je v odgovoru dejal, da odriše točno veruje, da bo v tem letu prišlo do boljše razumevanja med državljani SZ ter ameriškim ljudstvom in ljudstvi drugih držav, in obljubil je, da se bodo ZDA v tem smislu na vso moč potrudile. Sicer govori predsednik ZDA o razumevanju med ljudstvi, toda do takega razumevanja pride tako ali tako šele potem, ko so se prej tudi državniški spopadli. In upajmo, da letošnje ne bo prevladovala mentaliteta Dullesa, ki se mu je v samih ZDA položaj nelo-
liko majo, s čimer pa ne-
mo reči, da ne bo še dolgo na svojem mestu.

Nedavno se je namreč oglasil Gaillard, ki je spet poudaril, da v načelu ni proti sestanku na najvišji ravni, le da bi morali ta sestanek zunanji ministri dobro pripraviti. V Angliji prav tako vedno bolj naraščajo glasovi, naj gre Mac Millan v Moskvo. Angleški premier namreč še dolgo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Turistično letalo je padlo na neko drevo blizu Clevelanda. Gasilci postavljajo lestev, da bi rešili pilote

DOGOĐILO SE JE PRVIČ V ZGODOVINI RIMSKEGA GLEDALIŠČA

Meneghini Callas prekinila predstavo
očitno zaradi užaljenega samoljubja

Slavnostni otvoritveni predstavi je prisostvoval tudi predsednik republike Giovanni Gronchi in drugi ministri - «Predstave je konec» - je izjavila užaljeno po prvem dejanju «Norme», pozneje pa je prišla z izgovorom, da je postala nenadno hripava

Incident, ki se je pripetil na Novega leta dan v opernem gledališču v Rimu, bo ostal zapisan s črnimi črkami v zgodovini rimskega gledališča.

Kaj se je zgodilo?

Prvega januarja letos je bila na programu rimskega opernega gledališča slavnostna otvoritvena predstava zimске sezone. Tej predstavi so hoteli dati poseben poudarek tudi s tem, da so povabili svetovno znano pevko, sopranistko Mario Meneghini Callas, da bi pelala glavno vlogo v «Normi».

Vse je potekalo v najlepšem redu. Vstopnice za predstavo so bile razprodane v nekaj urah, kljub temu, da so za najboljša sedeža zahtevali celo do 25.000 lir, kjer ni mogel do vstopnice, jo je mogel dobiti pri znanih prekupčevalcih za okroglo vsoto 50.000 lir, nekateri pa so zanj dali na črni borzi celo 80.000 lir.

Slavnostne otvoritvene

predstave so se udeležila najlepša imena rimske aristokracije in iz političnega in umetniškega sveta. Prisoten je bil tudi pozlavar države, predsednik Giovanni Gronchi s soprogo in drugi vidnejši državniki. Vse v lesketajočih večernih oblekah, vsi v nestrpnem pričakovanju, da slišijo prvič v Rimu slovitno sopranistko, ki je do sedaj pela predvsem v milanski «Scalini» in v vseh največjih gledališčih po svetu — v ljubosumnem tekmovanju z drugo svetovno znano sopranistko, Tebaldijev.

Da bi vzdušje, v katerem je prišlo do incidenta, ki bo o njem še mnogo govora, povsem osvetlili, je treba povedati, da sopranistka Meneghini Callas gleda na Rim in na rimsko publiko precej zviška in da tega svojega mnenja niti ne skriva, ampak ga celo javno razlaga. V tej zvezi navaja epizodo, da je Maria Meneghini Callas, na vprašanje, kje bo pela za Novo leto, dejala nekaterim novinarjem: «V Rimu na žalost! Pri tem seveda ni tolike važnosti, kaj je Maria Meneghini Callas s tem svojim bruhom mislila, kolikor okoliščina, da dobi zaradi tega incidenta, do katerega je prišlo na otvoritveni predstavi v Rimu, svoj poseben pomen, kljub izgovoru, ki ga skuša sedaj, po incidentu, Maria Meneghini Callas uveljaviti in opravičiti svoj neodpustljivi korak, zlasti je, ker je bil tuji predstavnik prisoten tudi predsednik republike, in pomeni njeno pomanjkanje tega tega tudi v spoštovanju, ki ga je vsak državljani dolžan imeti do poglavarja države.

Sedaj pa na kratko, kako je prišlo do nezasišane incidenta.

Po deveti uri se je predstava začela, takoj ko so odigrali državno himno. Ki so jo vsi prisotni poslušali stoji. Pri znani ariji iz prvega dejanja «Casta diva» se je Mariji Meneghini Callas nekoliko zataknilo in sligati je bilo med publiko prve kritične pripombe. Med sprevki je padel tudi marsikateri žvižg, ačial se je tudi medklic. «Štaneš nas en milijon!» (Za svojo vlogo je namreč Maria Meneghini Callas zahtevala in dobila nič manj kot 3 milijone lir!). Vse to je pevko močno prizadelo, ki svojih občutkov ni niti prikrivala, in so ji bliže sedeči gledalci mogli to njeno nezadovoljstvo celo brati na obrazu. Po prvem dejanju, ko so se vsi pevci občestvu večkrat zahvalili za aplavze, je Maria Meneghini Callas, pri

Pritožbe radijskega naročnika

Nedvomno je danes radio postal ena najvažnejših informativnih, kulturnih in tudi zabavnih ustanov. Posreduje nam najrazličnejša predavanja, daje nam slušne igre, sportne, politične in kulturne vesti ter najrazličnejšo glasbo, od jazza do največjih simfonij svetovnih mojstrov. V svoji obliki nam ne-
kako nadomestilo gledališče, ljudsko univerzo, časopis, plesno in koncertno dvorano. Ker poseduje danes skoro vsaka družina radijski sprejemnik, more radio nuditi svoje programe neprimerno večjemu krogu poslušalcev kot katerekoli predavalnica, gledališče in podobno in to ob vsakem dnevnem času in se — na domu. Prav zaradi te ugodnosti človeku ni več komedito ljubecemu dnevu nujno potrebno, da se potrdi zdama, če hoče slišati (seveda samo slišati) opero, predavanje ali koncert. Zato se mi zdi zares nerazumljivo, da časopisi povečuje število prebivalstva. Časopisi posvečajo n. pr. cele stolpce kakim prireditvi, kjer je bilo predvsem morda komaj nekaj sto ljudi, prisotnih tudi o filmih, za radio, ki ima največji krog poslušalstva pa se omejuje na stereotipna poročila o programih in brez komentarja. Zelo zelo redki so primeri, da se vidi v časopisu o radiu kaj drugega razen programov.

Ze mnogo let posedujem radijski sprejemnik in plačujem težke tisočake, ki so predpisani za naročnino. In reči moram, da nisem vedno zadovoljen niti s političnimi poročili radija Trst A, ker so pristranska, ker preveč propagirajo režimsko demokristjansko klerikalno politiko. Večkrat se pogovarjam tudi z drugimi poslušalci te postaje in marsikateri se mi je pritožil nad včasih dolgočasnimi predstavami radijskega odra, katerega

program je že precej izrabljen, in ki imajo včasih tudi preveč tako imenovanih svetih iger. Nekdo drug se mi je pritožil nad glasbenim programom, tretji pa nad pomanjkljivimi in tudi pristranskimi poročili o naših kulturnih prireditvah. Vem tudi, da kmetje niso zadovoljni z oddajami zanje, ker so prekratke in da tudi delavci ne najdejo skoraj nobene oddaje, ki bi bila posvečena njihovim vprašanjem, kar se je pokazalo zlasti med stavko ladjedelnih delavcev, ki traja že sedem mesecev. Nekateri se pritožujejo tudi, da napovedovalci ne izgovarjajo pravilno imen krajev, zlasti kar se naglasja tiče, in isto velja tudi za izgovarjavo nazivov prebivalcev teh krajev. Meni osebno pa se je najbolj zamerila ta postaja (kakor, ko je v slovenskem jeziku zadrževala, da se nam Slovencem v Italiji ne godi nobena krivica in da smo celo privilegirani, ker da je pred kratkim generalni komisar izdal okrožnico, na podlagi katere zakon o tujih rojstnih imenih za nas ne sme veljati. Pa še marsikatero drugo pritožbo sem slišal.

Zato se postavlja vprašanje, kako bi se te pomanjkljivosti opravile sprico res velike odgovornosti tistih, ki radijsko postajo vodijo. Ali ne bi bila potrebna strožja selekcija? Ali ne bi bilo praspasti natečaje, ne pa pustiti, da ostane postaja še nadalje monopol enobarno politično pobarvanih ljudi? Zelo resno pa je vprašanje: Ali morejo koristiti na teh položajih ljudje, ki politiki sožnja, zblizanja in sodelovanja med o-
bema sosednjima državama lahko samo škodujejo, ker so že po svojem bistvu teji politiki ne samo nasprotni, ampak celo netolerantni? In končno: Ali je pošteno, da mora naročnik, ki plača redno naročnino, poslušati iz dneva v dan stvari, ki žalijo njegova čustva?

RADIJSKI NAROČNIK

ALI VEŠ...

da je na naš članek «Demokracija in demokracija», ki smo ga objavili prejšnjo nedeljo, «Demokracija» odgovorila s član-
kom «Primorski in resnica»? K temu odgovoru smatramo za potrebno pripomniti sledeče:

1. Ni res, da bi mi kakorkoli vedeli za družinske in premoženjske razmere prof. dr. Antona Dabinovića, ki se je letos poleti podal v Jugoslavijo, kjer je spremljeval rešilo in kjer so mu celo objubili, da mu bodo priznali pokojino. (Vse to je torej prof. dr. Anton Dabinović — po besedah «Demokracije» — opravil prejšnje poletje, ko je bil še vedno odgovorni urednik tega lista).

2. «Demokracija» zatrjuje, da mi skušamo prikazati, kakor da bi bil prav članek «Mož iz Kumroca»... in sploh protikomunistično pisanje našega tednika razlog za odstop prof. dr. Antona Dabinovića, hkrati pa izjavlja, da prof. dr. Anton Dabinović ni bil nikdar merodajen niti sodegovoren za protikomunistično linijo našega tednika. (Kakšno odgovornost pa je potemtakem prof. dr. Anton Dabinović sploh nosil, ko je toliko časa podpisoval «Demokracijo» v svojstvu odgovornega urednika?)

3. «Die Furches bo morda najresnejši avstrijski politični tednik, v njegovo rosnost pa je moč upravičeno dvomiti, če še danes pogreva usledino iz najslabšega Goebbelsovega kotla.

4. Kakor izhaja iz tega, kar smo dejali pod točko 1. prav tako ni res, da «ekskluzivni tržaki titovci iz dejstva, da so priletnemu, zaslužnemu človeku v Jugoslaviji priznali pravico na ohranitev dediščine njegovih prednikov in uživanje osebno prigrane penzije, kovati politični kapital in ga v javnosti spraviti v zagato. V tako zagato ga je moglo spraviti le ravnanje določenih ljudi okrog «Demokracije», ki so od prof. dr. Antona Dabinovića zahtevali, da podpisuje kot odgovorni urednik ta tednik. dejansko pa ni bil — po njihovih lastnih izjavah — nikoli eniti merodajen niti sodegovoren za politično linijo tega tednika.

5. Avtor članka sicer zatrjuje, da demokracija in socializem oni priznavajo in celo zagovarjajo (!?), iz pisanja tega tednika pa to ni nikjer razvidno (niti v tem, kar so zapisali za desetletnico svojega obstoja).

6. Kar zadeva eneokusnost in enomernost, ki se nam s tem v zvezi očita, pa pripominjamo, da morata biti kokus in emorala, določenih ljudi okrog «Demokracije» res svojevrstna, če jih silita, da postavljajo za odgovornega urednika svojega tednika človeka, ki ni bil nikdar merodajen niti sodegovoren za protikomunistično linijo našega tednika.

D. H.

— da so skoro vsi najbolj znani napredni italijanski pisatelji in publicisti podpisali izjavo solidarnosti z obsojenima odgovornim urednikom radikalnega tednika «L'Espresso» in novinarjem Cencopijem, ki ju je rimsko kazensko sodišče oprostil, nato pa apelacijsko sodišče obsodilo na osem mesecev zapora in 70.000 lir globe, ker sta razkrinkala korupcijo, ki vlada na rimski občini s prodajanjem stavbnih zemljišč. «Tudi mi hoteli biti sodegovoren za njuno pravico kampanjo, ker nobena kazen in obsodba ne bosta mogli izbrisati dejstva, ki jih je gotovo v svoji razsodbi rimsko kazensko sodišče in ki so znana vsem Italijanom. Po obsodbi pa je odgovorni urednik «L'Espresso» napisal članek, pod naslovom «Korumpirano glavno mesto in okužena nacija».

— da je newyorški titularni nadškof Fulton Sheen med drugim odgovoril komisiji za protiameriško delovanje takole: «Rusija bo čez petdeset ali sto let med največjimi duhovniki in moralnimi silami sveta.» Kot vzrok je nadškofavedel rusko disciplino in predanost in dodal: «Komunizem je vzel križ brez Kristus, Zahod pa je vzel Kristusa brez križa».

MARIA MENEGHINI CALLAS

a nedvomno trmaste ženske. Kakine posledice bo to njeno dejanje rodilo, še ne vemo: ve pa se že, da bo državno podtajništvo za prireditve po nalogu predsedstva vlade uvedlo preiskavo, da bi dognalo vzroke, zaradi katerih je prišlo do prekinitve predstave, kajti po sredi je tudi ugled poglavarja države, ki je zaradi tega nedvomno trpel.

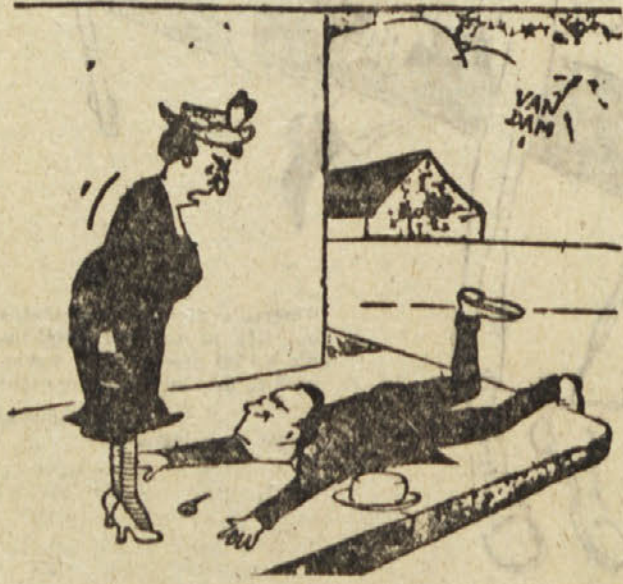
Zdi se, da se je tudi Maria Meneghini Callas končno le zavedla tega posledice, ki je že pohitela z raznimi izjavami in polasli, ki naj bi ublažila porazen vtis in odmev, ki ga je to njeno

neodpustljivo dejanje imelo med publiko in vladnimi krogi. Prišla je na dan z izgovorom, da se ji je nenadno znižal glas in da ji povečana hripavost ni dopuščala, da bi tvegala svoj pevski ugled z nadaljevanjem predstave. Osebnih zdravnikov, da ji je sicer dovolil nastop, tudi injekcije kinina da je vzela, a da vse ni nič pomagalo.

Res škoda; morda je tudi v tem neka resnica, nedvomno je le v tem, da je dejanski razvoj dogodkov potekal nekoliko drugače; ne-
nadno morebitno znižanje glasu pa nikakor ne more preprečiti dobro vsoglednemu pevcu, da ne bi prišel sam pred publiko in se pred njo opravičil zaradi nenaučnega obolenja. In če bi glo dejansko le za tako neveščnost, bi Maria Meneghini Callas ta akt najelementarnejšega bontona tudi storila.

Gina Lollobrigida

Gina Lollobrigida, ki je sklenila pogodbo s filmskim producentom Rizzolijem za glavno vlogo v filmu «Cesar, skva Venera», je vložila proti proucentu tožbo, češ da ni izpolnil določb pogodbe in zahtevala nič manj kot 200 milijonov lir odškodnine zaradi morabne in materialne škode. Rizzoli je zahteval naj mu igralca vrne 40 milijonov lir, ki jih je prejela kot predvsem za honorar, ker da je doslej imel že 110 milijonov lir izdatkov.

Upam, da to ni neka nova zvijača, da vidite moje noge...

Primeri svetovne

BOŠTJAN

je našel očeta

«Dvajset let se nisva videla, oče! Tvoj sin sem, Boštjan,» je zloval s tresočim se glasom.

Stal je kakor ukopan. V rokah je držal mrzlo lobanjo, ki je bila na temenu razbita. Beli zobje so se pošastno rezali. Tema očesnih votlin je stršila.

Boštjanu so sijale oči v prečnem, odmaknjenem soju. Zdelo se mu je, da ga dotik z mrzlo lobanjo vrača v svet, ki je že davno umrl. Očivilaj mu je rano mladost, katere se je komaj še spominjal.

Majhen deček je se bil, kuštrav, vesel, živ, razigran. Tako težko je pričakoval očeta. Z materjo sta ga večkrat čakala pozno v noč. Majhna, strgana bajta, dvojje toplih erc. Ko je prišel, sta planila v njegov objem. Oče ga je posadil na koleno, ga zibal, mu pel in se mu smejal.

Nikdar ga oče ni udaril. «Pusti otroka, naj se znori,» je koral mater, ki se je pritoževala zaradi dečkove drznosti. Ko se je vrnil iz šole z veliko bučko, ki jo je dobil v spopadu z dvema gruntnarstvom otrokoma, mu je oče dejal: «Kar daš jih, Boštjan, nobenemu ne prizanajša!»

Potem pa ga nekoga dne ni bilo več. Meseca sta prežela z materjo in večer za večerom čakala, a oče se ni vrnil.

V Boštjanu je rasla strašna, temna sila. Rad bi zarjul, tako zarjul, da bi se brezno zrušilo in ga pokopalo.

Z bele lobanje pa je nemo bolčala strahotna votlina oči. «Oče, tvoj sin bo muševalec tvojega smrti. Prisegam ti! Baki so dogorevale in tlema je ožila obroč okoli Boštjana. Luč je utripala in sence so pošastno kot nočni metulji plesale po stenah.

Boštjan je vzel vrečo in se sklonil. Pobiral je kost za kostjo. Zlagal jih je v vrečo. Na vrh je položil še glavo. Potem si je vrečo privezal na hrbet.

Možje pred jamo so že obupavali.

«Kaj le počne v breznu, da nam ne da nobenega znaka? Ali naj ga povlečemo? Star bo postal v tej luknji! Ali se je pogodil z hudičem, da mu bo hlapec?» je prigovarjal nek.

«Nadžne se boš moral res je ti spustiti ponj,» ga je podražil Janez.

Potem je prišel znak in trije ljudje so potegnili Boštjana iz jame.

Ko se je skobčal preko debel in spet stopil na varna tla, je počasi in varno položil vrečo prednje. Bil je upadel. Toda v zalostnih očeh mu je sijalo zadoščenje zmagovalca. Obraz mu je bil trd in odločen. Ves drugačen je bil, ne tak, kakršnega so poznali.

«Resnico je govoril na smrti postelji stari Dimež. Naj mu bo odpuščeno, kakor si je želel, toda gorje ubijalcu! Nek je odvezal vrečo. Možje so se odkrili.

«Glej no, kdo bi si mislil,» je dejal nek, ves prepreden. Črednik Matija se je pokrival, Janez pa je dejal:

«Boštjan, kdo bi si mislil takrat, ko sva z očetom skupaj dvurila in kosila seno, da se bo to zgodilo!»

In štirje možje so brez besede odšli proti Slemenu.

Potem je Boštjan očeta pokopal. Grob mu je izbral na glavi pod Orlovo steno. Izbral mu ga je na mestu, kjer se je oče, po Janezovem govorjenju najraje zadrževal. Tam je opazoval orle in gamse.

Meta, Nek, Janez, Matija, Boštjan in nekaj pastirjev so bili pogrebi. Mati je zamažala siva, da bi očeta prenesli v dolino in pokopali v blagoslovljeni zemlji.

«Mati, ji je dejal Boštjan, oče naj počiva sredi gora, ki so mu bile tako pri srcu. Počiva naj v miru daleč, kolikor je mogoče daleč od morilcev!»

«Oče bo imel grob, kot ga nudi nima,» je nadaljeval. «Vsiokozi govorijo, da opazujal bode hodil mimo njega in ruke mu bodo peli svojo ognjeno pesem, orli se bodo vrteli nad njim!»

«Kaj je prav, Boštjan,» je v joku govorila Meta, etoda kaj do reki ljudje in kaj bo do reki gospod župnik! Sedaj bo še slabše!»

Jamno je Boštjan obložil s skalami. Obokal je je kakor grobnico. Dva veliki, ploščati skali sta zaprla votlino. Potem je grob zezul s prstjo.

Prstili so se pastirji in zvalili so veliko trikotno skalo. Orlovo steno je padla. Ukopal jo je in obložil s kamenjem. Oče, Podobna je bila Ostrmu vrhu.

Grob so zasuli s planinskimi enjtem; z modrimi svizci, grobovščim slečem in belimi planikami.

Možnik je že pihal, ko je Meta še vedno htela na grob.

JOŽE CESAR

bo razstavljal

Devetega januarja bo v tržaški občinski galeriji otvoren razstava Jožeta Cesarja. Slikar nam bo pokazal svoja olja in insecenacije.

Čutili smo že davno potrebo, da se s Cesarjem, z njegovim delom spet sestanemo. Že precej let ni bilo nobene njegove razstave (kar pa ni njegova krivdica). Zadnjič je razstavljal v galeriji «Škorpion» leta 1952. Bilo bi absurdno misliti, da v tem času Cesar ni slikal — potem ne bi bil slikar. Javnost pa je bila iz gledaliških objav poučena, da dela Cesar gledališke insecenacije. In ena izmed privlačnosti Cesarjeve razstave bodo prav insecenacije.

Cesar je samosvoji slikar — kot v življenju vedno nekoliko uporen. Z veliko spoštljivostjo govori o svojih učiteljih — naj bo o profesorici Zegovi še na Cirilmetodovi šoli pri Sv. Jakobu ali pozneje o prof. Černigoju — toda v svojem delu je vedno iskal lastnega izraza.

Njegov slikarski talent se je že kmalu pokazal in na Ciril-Metodovi šoli je že profesorici pomagal pri korigiranju risb svojih so-

Jože Cesar

Na Krasu

NOVO DELO TRŽAŠKEGA PISATELJA

ALOJZ REBULA

Klic v Sredozemlje

Ta knjiga ima zelo mika-
ne naslov. Kdo kliče v Sre-
dozemlje? Od kod, kaj, ko-
mu in zakaj kliče?

Novel Rebulovala pripravlja delo, ki je na koncu označe-
no kot roman, se začneja z besedo «Trsta in ta beseda se potem v štirih delih in 52 poglavjih pogosto ponavlja, dasi živi večina prikaza-
nosel, Goljakovec, v Go-
ljaku, na kraski planoti se-
verno od Trsta. Prizori si
sledijo povečini v tej kraški
vasi od časa pred prvo do
zaključka druge svetovne
vojne in še malo čez. Obdobje
je obsega kakšnih 35 let do-
godkov človeškega ro-
du, družbi pa tri rodove, od
starajočih se avstrijskih u-
stojencev do njihovih v fa-
šistične in partizanske zgo-
be hote ali nehoti zapletajo-
čih se sinov in do novega
podmladka teh sinov.

Pripravljen ogrodi sloni
na usodah železničarske in
obenem kmetijske krasko dru-
žine, predvsem družinskega
poglavarja, železničarja Mo-
horja Hranstnika, ki se mu
posreje priti s 45 leti do raz-
meroma zgodnje pokojnine:
«Tistim dnem je torej Mo-
hor Hranstnik nehal biti do-
živka, postal je upokojenec,
kmet. Toda s tem prejšnjim
dvajset let ni bilo zavrnjenih.
Ostajal je spomin, iz katere-
ga bi lahko nepretrgoma čr-
pal otrokom; spomin na ve-
liko prometno halo v ob-
močju dima, na dirjanje svetlih
dunajskih brzcev skozi noč,
pretekanje z mekljici sloves-
ne nemške komande, na ve-

liki dan, ko ga je sredi praz-
nične postaje doletelo, da
ga je ob izstopu iz vlaka na
skratino prepogost sam pre-
svetel cesar Franc Jožid I.
dregnil v komolec. A kar je
bilo največ — ostajala je
vsak mesec pot po penzijo,
po denar, ki ga je izsilil žele-
zničnik, preden mu je ta po-
jedla kosti in meso (stran
18). Mohor ima z godinjavo
Lizo edinko Berto, ki ne ma-
ra Mečičevega jožka iz Čre-
njeva, dasi bi ji bil na do-
nem dedu gospodar, temveč
se oklene vsega, povrsnega
in nevarnega Zidaričeve-
ga Dominika, štancarja iz
kamoloma. Ta mora v pr-
vo svetovno vojno in se iz-
ruskega ujetništva vrne s
priljubljenim geslom: «Oblast
sojeto!» Pozneje preseda
k železnici in deli usode slo-
venskih namestencev, ki jih
fašisti, najde z Ludom Bezo-
viciem zadoščenje in uteho
v narodnosvobodilni borbi,
a proti koncu podlega susi-
ci, lepote Miljo, ki v borbi
za obstanek ne najde boljši-
še poti od karabinerske
službe, se na jugu povzoci, a
Sandring in paše kot strazar
mostu pod streljo odporni-
škega gibanja, ter najmlaj-
ši Delka, ki se po osvobodit-
vi poroči z Novozelancem
in odide z njim v daljno tu-
jino. Doma ostane edini brat
iz tretjega rodu, osemletni
Milojov sin Giovanni, ki ga

hirajoči Stefan z ljubeznijo
preobrazuje v slovenskega
Janeza, pričakujoč, da bo po
njegovi smrti ta poslednji
poganek dalje pletel usode
kraskega rodu in doma.

Ta pogled v ogrodje kaže,
da so niti mnogovrstno na-
pletene in zapletene. V ta
osutek je vtakanih več dru-
gih, vsakovrstnih usod bli-
njih in daljnih kračevcev in
Krajev. Vitano je tudi dva-
kratno razdelanje vasi, v pr-
vi svetovni vojni s topov-
skim bombardiranjem od za-
hoda, v drugi z nemškimi po-
žigom slovenskih domacij in
izgonom prebivalstva v nem-
ške taborišča. Poleg plasti-
no izklesanih glavnih znač-
jev je pisatelj nanizal vrsto
stranskih, ki dopolnjujejo
glavni okvir in krajšo osred-
no sliko. Marsikdo se pi-
satelj s tankim občutjem za-
gablja v naravne lepote kra-
ške pokrajine, nad Trstom,
podajajoč jih z ustreznimi
krajšimi ali daljšimi opisi,
včasih pa tudi z bežnimi, v
razgibano dejanje tu in tam
spretno nametanimi poteza-
mi.

Dober primer zgočenega
opisovanja je odstavček o sta-
nem Zidariču, Dominikovem
očetu: «Res, Dreja, njegov
oče, ded štancar, ali pija-
neec, po zemlji le ni bil za-
dani v vasi, z vinom je ob
srednji letini prišel tudi do
svojih petindvajset hektov.
Toda če je človek stopil na
boršč, si je že napravil jas-
boršč, ki je bilo, to je znala
vodati le Malja, ženska ka-
kor otrok, zgovorna in vselej
zadaniha, ki je ob njem, na-
šem očetu, kakor mu je pra-
vila, dozorevala v mučni-
co: teh otrok je bilo enajst,
med živimi in mrtvimi, ve-
čina fantov. Dreja se je po
delu včasih prikazal k vod-
njaku na travo, držeč v na-
robu na vznak roki po ene-
ga. A če so bile na primer
volitve, se je komaj spom-
nil domov. Sede ob župan-
skem kandidatu na njegovem
koleslju, ki je vzdigal prah
skozi trg, Malje, svoje žene,
še videl ni, napihnen, ko da
bi se na misel ne prde, da
bi prečeval tiste otroke. Za-
to pa so tudi rasti, kakor so
rasli. Dokler so hodili v sa-
mi straji, so se pel nagli, s

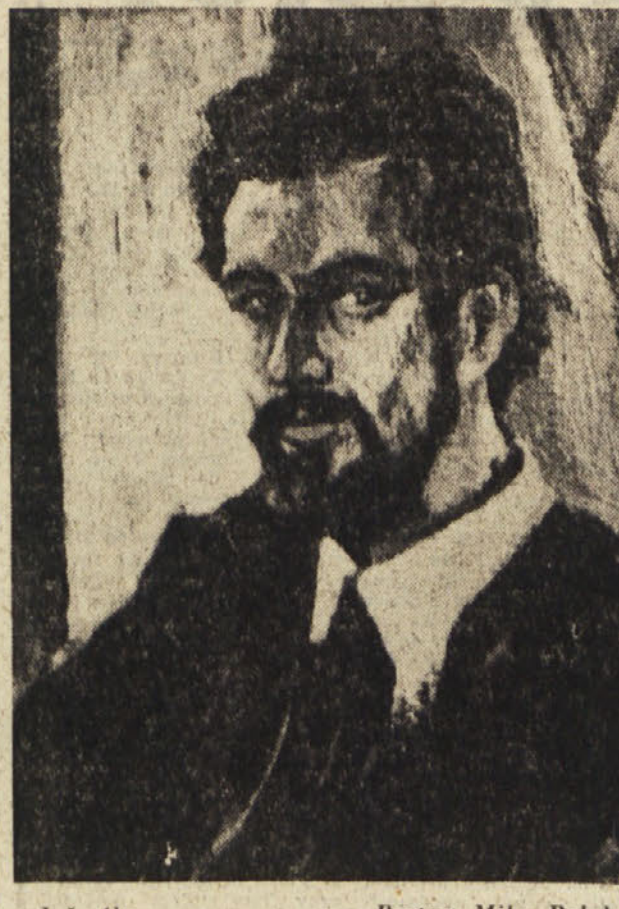
cucljem do štirih let prebi-
ljali med kopirivami in psi
v klancu za hišo. Nato, že
večji, so se gnetli v krogu
okrog ognjaka, z očmi, po-
hlepno uprtimi v velik viseč
lonce, iz katerega jim je Ma-
lja zamažala utešiti nje-
hovo lakoto. Ko so prvič o-
bili čevlje, so bili že hi-
mani, mladenki, ljudje za v
svet. In niti takrat si Dreja
ni delal z njimi večjih skr-
bi. (Str. 19-20.)

Takih odstavkov ni malo v
knjigi. Drugod so razsejane
impresionistične sličice, ka-
kor ta: «Gneča prihajajočega
vojstva, koleba skozi se ze-
leni ječmen, madžarsčina iz
oficijske kuhinje, novi vo-
zovi meljejo kolesom v cesto,
bajonet za bajonetom, ki e-
nakomerno tolče ob isti u-
niformirani bok, neki bata-
ljon obaja, fantovska po-
pevka na maršu v fronto.
Čehi so na vrsti za tja dol,
za na morišče na Grmadu
(str. 35). Ljubke so idile s
kmetijskega dvorčaka: «Po vr-
sti so prihajali skozi vrata
na boršč: najprej Liska, na-
to Mavra s Sivko, nato je
junec dregnil v bok druge-
ga junca, da so bili že vsi
na prostem, s prahom od o-
meča med nogami, s tistimi
verigami okrog vratu, ko da
ne vedo, kam z njimi. Nato,
ko se je živina že razplela
po boršču, se je na vratih
prikazal Mohor, s potno ple-
so nad debelo križasto srca-
co, z veliko ponosno sena-
čez ramo, z dolgem novim
bičem v roki. Zdelo se je, da
končno kazal hrbet hlevu,
s praga je pogledal samo
predse: mali latnik s svoji
mali vegašimi, česnimi pod-
porniki pred hišo, je žebel
v soncu: skozi reže v ograji
ganka so se ospavali Bertini
nageljni; oreh je s svojo
večjo polovico, razkosan
zakrival morje; meška na
veji se je žegavala proti
govejemu srcu...» (str. 43).

Tpke so strani o fašizmu
in rčinovem olju v sloven-
ski vasi. Pravo nasprotje
teh zalostnih pojavov so pro-
ti koncu knjige odstavki o
mladi partizanski koloni na
njemem hitrem pohodu v boj
za Trst.

V romanu je precej nareč-
nih posebnosti, ki dajejo pri-
povedi ljudsko živost in kra-
jevno barvo. Da pridejo pri-
širšem berčem občinstvu
bolj do veljave, prav dobro
pomaga slovarček manj zna-
vne besede.

ANDREJ BUDAL

Jože Cesar

Portret Mihe Baloha

(Vloga Marka v Begovičevi drami «Brez tretjegaa»)

Slovenski pomorski muzej v Piranu

Skozi stoletja lahko spre-
mljamo razvoj jadranskega po-
morstva, od starih čolnov iz
drevesnih debel mimo rim-
skih tirim in benediških galej
do modernih ladij železne
konstrukcije na parni in mo-
torni pogon. Pri tem pa na-
stane vprašanje, od kod so
se rekrutirali pomorščaki.
Res je, da so jih obalna me-
sta Trst, Piran, Koper in
druga dala precej, celo več-
no, nikakor pa ne vseh. Tr-
žaški in Gorški Kras, no-
tranjski Istre in celo Kranj-
ska so bile pokrajine, ki ni-
so nikdar zanemarile zveze
z morjem in lahko trdimo,
da so bile dobrih vir sme-
lih pomorcev predvsem v
15. stoletja dalje. Znano de-
jstvo pa je, da se je Kraje-
vec ali Istran spravit na
ladjo, na njej tudi ostane-
ta. Oba postaneča del morn-
ja, elementa, ki ju privlači
ne samo zaradi zaslužka,
temveč zaradi dogodivščin
in življenja, ki ga nudi. Ti
kraški in istrski prebivalci
pa so bili Slovenci, ki so
kljub kontinentalni miselnosti
slovenskega naroda, ži-
veli na morju in od njega.
Zato so pustili v pomorski
zgodovini dokaj sledov, za-
radi katerih lahko trdimo,
da je bil slovenski narod
vedno tudi pomorski narod.
V raznih arhivih od Ljub-
ljane preko Trsta in Reke
do Dubrovnika hranijo do-
kumente o slovenskih po-
morščakih in lastnikih ladij,
o katerih bi bilo vredno
spregovoriti. Pavel iz Ljub-
ljane, Franc Rakovec, Franc
Tomaž Grošelj niso osam-

ljena imena, ampak imena,
ki so prišla prva na dan.
Koliko je se neznanih ljudi,
ki jih bodo arhivi pokazali!

Zato ni čudno, da je na-
stala misel, da se v Piranu
osnuje Slovenski pomorski
muzej, ki naj pokaže vso po-
vezanost morja z našim
pomorjem, brez katerega ne
more živeti niti en narod na
svetu, pa čeprav se nahaja
tisoče kilometrov od morske
obale.

Zamisel o Slovenskem po-
morskem muzeju je navdu-
šeno sprejela Pomorska sek-
cija Zveze društev muzeal-
cev Jugoslavije na svojem
V. rednem zasedanju v Du-
brovniku 9. in 10. decem-
bra 1957. Sekcija je obju-
bila tudi svojo pomoč. Pred-
vsem so pripravili poma-
gati muzeju v Dubrovniku
in Koturu. V zvezi s tem so
nastali tudi prvi načrti, po
katerih naj obiskovalec po-
morskega muzeja vidi mor-
je, življenje v njem, njego-
vo glehino, fizikalne lastno-
sti morske vode, morske to-
kove, vpliv tokov na pod-
nebje in vpliv tega na no-
tranjsost dežele. Človek kot
nosilec pomorske misli in
kot pomorec zahteva pose-
ben študij. Toda človeka ne
smemo izolirati in ga posta-
viti izven prirode, kajti on
izvira iz prirode in v njen
sestavni del. Treba je pre-
kazati tudi primorje, nase-
lja v vseh tipih in funkcij-
ah. Treba bo iskati in pri-
kazati vzroke človekovega
odhoda na morje. Šele v ta

mentalni tudi njegova teda-
njega kapitana, ki je bil G.
G. Gurovič. Poleg tega
imamo še mnogo drugega
materiala, ki pa doslej ni
zadostoval za tak namen. Se-
le s tem, da nam je Naro-
ni muzej v Ljubljani dal na
razpolago svoje pomorske
predmete, lahko napravimo
prvi korak v razvoju Slo-
venskega pomorskega muze-
ja. Po želji Pomorske sekci-
je Zveze društev muzealcev
Jugoslavije bomo že letos
do dneva pomorstva, to je
do 10. septembra, postavili
pomorsko zbirko v okviru
Mestnega muzeja. Pa tudi
to ni lahka naloga, saj bo-
mo morali delati z omeje-
nimi denarnimi sredstvi; vsi
modeli pa so potrebni ve-
čeje ali manjše restavracije,
ta bo pa zahtevala precej-
nje vsote. Lokalna gospodar-
ska podjetja so nam sicer
obljubila svojo pomoč, pred-
vsem ladjedelnica, ki nam
bo dala vse svoje modele,
nekaj instrumentov in orod-
ja. Tudi Splošna plovnica se
bo odzvala. Za to delo bo
treba izprazniti prostore v
drugem nadstropju muzeja,
ki jih sedaj zavzema
Mestni arhiv in Ljudska
knjižnica in za obe ustanov-
i urediti nove prostore.
Vsekakor stoji pred nami
vrsta težkih nalog. A z dru-
ženimi močmi bomo vse te
zave premagali.

V pomorsko zbirko bomo
vsekakor vključili tudi raz-
voj slovenskega pomorskega
šolstva po osvoboditvi in na-
šega edinega pomorskega
podjetja; to pa zato, ker se

mora pomorski muzealec za-
vedati, da ne sme gledati sa-
mo na preteklost temveč
tudi na sedanost, kajti to,
kar je danes novo, bo čez
nekaj let staro. Zato nam
pomagajmo Splošne plovnice pri
našem delu veliko pomeni.

Toda prostori, ki jih bo
lahko nudil Mestni muzej,
bodo kmalu prenisti. Za u-
resničenje zamisli pomorske-
ga muzeja bo treba misliti
na druge prostore. Za to ob-
stajajo dve možnosti. Ali iz-
gradnja novega paviljona v
okviru nove pomorske šole,
ki jo bodo gradili med Pira-
nom in Portoržem, kar bi
bilo najidealnejše, ali pa
dobiti za pomorski muzej
sedanje prostore pomorske
šole, kar se nam zdi real-
nejše, ker bi adaptacija pro-
storov ne stala mnogo. Pa
tudi dovolj veliki so ti pro-
stori in zato bomo verjetno
vztrajali pri tej možnosti.

Vsekakor je razveseljevo
dejstvo, da so prvi koraki
pri organizaciji Slovenskega
pomorskega muzeja že stor-
jeni. Pri tem gre iskrena
zabavla vsem tistim, ki so
nam pomagali pri doseda-
njem zbiranju in pri načrt-
jih. Še posebno zahvala gre
Narodnemu muzeju v Ljub-
ljani. Upamo, da nam bo-
do vsi ti faktorji tudi v bo-
doče pomagali, da bo zmi-
sel, ki je tudi njihova, dobi-
la konkretno obliko in da se
bo slovenska obala lahko
ponašala z zglednim in le-
po urejenim pomorskim mu-
zejem.

MIROSLAV PAHOR

Mestni muzej Piran

Nobelovi

načrta

na črni listi

(Dogaja se v ZDA)

Kadar govori, Eisenhower ali
kak drug zahodni veljak, se
skoraj ne zgodi, da bi v nje-
govem govoru ne bilo besede
svobode svet. Že stokrat smo
občutili ironijo teh besed in
jo lahko občutimo ponovno ob
branju teh vrst.

V zahodnonemškem neod-
vsem časopisu «Die Kultura»
(1957, št. 86) je priobčil J.
Johannes M. Hoenen: članek
z naslovom «Vedno znova se
moramo upirati, iz katerega
posnemamo nekaj značilnih u-
gotovitev».

Za moralo duhovne svobode
kaže v svetu slabo. V sprade-
ležah demokracije prihaja do
vzmemirljivih dogodkov. Hkra-
ti ko v Franciji odgovorne pu-
blice, ki ne prikrivajo svo-
bode mnenja o alžirskem vpra-
šanju, obsojajo na molk in v
Angliji prislukujejo zasebnim
telefonskim pogovorom, po-
kušajo razne ameriške organi-
zacije z vedno hujšim pritli-
skom na upravnike javnih
knjižnic, knjigarnarje in za-
ložnike preprečiti širjenje pu-
blikacij, ki so jim iz kakršne-
ga koli vzroka nezaželene. Ta-
ko na pr. obiskujejo zastopni-
ki teh organizacij knjigarnar-
je in jim izročajo sezname
snezaženih del, ki se naj
izločijo iz prodaje.

Ce knjigarnar ne pristane
na njihovo zahtevo, mu zagro-
zijo z bojkotom. Če pa jim
ustreže, mu izročijo potrdilo
o edobrem zadržanju, s kateri-
m je mesec dni varen pred
nadaljnjimi obiski. Imena tr-
govcev, ki se ne drže sezna-
mov, pa pridejo po najkrajši
poti med publiko hkrati s po-
zivom, da je treba njihove
knjigarne brezpogojno bojkot-
irati.

Ponekod dobivajo te sezna-
me tudi policijski uradi, jav-
na tožilstva in celo vojska
poveljstva, ki v mnogih pri-
merih naročajo svojim sode-
lavcem in uslužbencem, naj
označenih knjig ne berejo in
ne kupujejo.

O teh dejstvih ne gre dvo-
miti, saj je veliko število zna-
nih pisateljev, izdajateljev, za-
ložnikov in vseučiliških profe-
sorjev podpisalo manifest, v
katerem protestirajo proti or-
ganizacijam, ki poskušajo v
nasprotju z ustavno zasada-
nimi pravici, izvajati cen-
zuro in pri tem uporabljajo
nezakonite metode. Pobudo za
protest je dala ugledna Ame-
riška zveza za državljanske
svobode (American Civil
Liberties Union), ki je pred-
vsem opozorila na delovanje
Nacionalne organizacije za spo-
dobno literaturo (National
Organisation for Decent Litera-
ture, NODL).

Nacionalna organizacija za
spodobno literaturo je razšir-
jena po vsej državi, šteje za
svoje člane predvsem katoli-
čne in razpolaga s številnimi
krajinskimi organizacijskimi
skupinami. Za svoj smoter si
je postavila emobilizacijo mo-
ralnih sil v vse dežele zoper ne-
dostojno literaturo; sprito
močno razširjene plaže, neres-
ne, spotakljive in opolzke li-
terature v ZDA bi ne bilo v
ničemer ugovarjati namenom
te organizacije. Saj že nekaj
časa poteka v ZDA hud boj
proti odkritim in prikritim
pornografskim publikacijam.
Toda treba je dobro premisli-
ti, kje gre za res tak boj in
kje samo za pretežavo, da se
prepreči razširjanje literature,
katere vsebina in tendenca te-
li ali oni skupini gorečežev ne
ujajata. Tu se nehoti spomi-
niamo besede Viljama II.: «Ce-
lotna smer mi ni všeč. Toda
niti Viljem II. ni dopuščal de-
lovanja takih zasebnih organi-
zacij, katerih zastopniki bi se
vozili okrog in grozili knji-
garnarjem z bojkotom, če bi
še nadalje prodajali njim ne-
všečne knjige.

V svojem manifestu so člani
Ameriške zveze za civilne sv-
obode navedli tudi dela in
vtorjce, ki jih vsebujejo ti
razpisi znani. In za čudo:
to niso avtorji opolzke plaže,
marveč Nobelovi nagradjen-
ci prejemniki Pulitzerjevih
in nacionalnih knjižnih na-
grad (National Book Awards).
Tako beremo v tem manife-
stu, da so prišle na indeks Na-
cionalne organizacije za spo-
dobno literaturo med drugimi
knjige Ernesta Hemingwaya,
Taylora Caldwellja, Johna Dos
Passosa, Richarda Wrighta, Al-
dousa Huxleya, Arthurja Koest-
lerja, D. H. Lawrencea in
Normana Mailera. Po vsem
tem se ne bo nič začnili, da
je med njimi tudi E. Zola,
težko pa jo pojasniti, kaj če
mednje zala — Vicki Baum.

Proglas so med drugimi pod-
pisali Joseph Wood Krutch,
Arthur Miller, Reinhold Nie-
buhr, Elmer Rice, Eleanor Roo-
sevelt, Upton Sinclair, Budd
Schulberg in Mark van Dorem.
V zelo kratkem času so bile
v ZDA duhovne svobode
trikrat občutno kršene: 1. ko
je bilo 2000 fizikov, ki so se
zavzeli za ustavitve atomskih
poskusov, ožigosani za komu-
niste, 2. ko je bil obsojen Ar-
thur Miller, ker ni hotel po-
stati politični denunciant, in 3.
sejaj, ko se organizirano za-
tiira prodaja in branje knjig,
ki že danes štejejo med svetovno
literaturo.

J. K.

FRANCE MAGAJNA

Kaj vse ljubezen stri!

Amerika je zares čudna dežela. Mnogi pravijo, da so njena zala dekleta danes celo ponosna, če kak trop vojakov kar na ulici vpije ali žvižga za njimi. Takim držnim poučnim kavalirjem, ki prav pogosto ne pokažejo niti trohice dostojnosti, pravijo tam »volkov« (wolfs), kar je pravzaprav časten naziv. Zavest, da vzbujajo v fantih ne ravno krestne skomine, navdaja dekleta z zadoščenjem. Ko sem se pred štiridesetimi leti odšel klatil, ni bilo kaj takega opaziti. Se tisti, ki so ga imeli čez mero pod kapo, so vedeli, da ni varno dvoriti ameriškim dekletom na ulici.

Nekje v jugozahodnem kotu države Pennsylvanije je prijazno rudarsko mesto Fayette City. Tam sem nekaj časa bival in delal. Kot Postojna veliko naselje ni imelo niti ene točilnice opojnih pijač, ker zoper te vrste lokalov je bil ves mestni svet. Nikake koristi ni imelo mestece od tega, kajti takoj na drugi strani široke reke Monongahela, ki je tekla mimo, je stalo enako mestece Allentown, ki je bilo kar bogato salunov, to je pivnic. Pa so meščani Fayettevga mesta mirne vesti stopali na motorni splov ter se prepeljali na drugo stran reke. Mestni očetje v Allentownu so se smejali v pest in marljivo skubili šejne Fayettečane, ki doma niso smeli piti. Se v poznih nočnih urah so se speli spet na splov vračali domov in se drli po navadi kakor srake.

In sem nekdo videl tri take razgrane pive, ki so se pravkar izkrcali, urniši se iz Allentowna. Vse tri sem poznal — hrvaški fantje so bili in so delali v istem premogovniku kot jaz. In ko so zadi stopali po strmi ulici od reke navzgor, so kajpak s krepkimi glasovi vpraševali nevidno ljubico »curo malo«, če je okopala vinograd. Ker niso dočeli odgovora, so utihnili za nekoliko minut. Takrat pa jim priskaklja naproti zala Američanka, ena od tistih ponosnih lepotic, ki so s prezirno gledale na nas prikljatence.

Ko bi hrvaški fantje bili malo manj v rožah, bi šli mimo brez besede in nič neprijetnega bi se ne zgodilo. Toda bili so razigrani in so ljubili ves svet. Niso mogli pustiti lepega dekleta, da bi šlo brez pozdrava mimo. Najpogumnejši med njimi je ob srečanju visoko dvignil kloboč, se viteški priklonil in rekel: »Hello Mary! Samo to in nič drugega, a bilo je preveč.

Ponosna frakcija se je v hipu ustavila in se oerla proti bližnjemu cestnemu križišču, kjer je stal redar ali »policeman«. S kratko kretnjo roke ga je privabila bliže.

»Mr. policeman,« je rekla. »Prosim vas za zaščito. Ti neznanec me podražuje na ulici, kakor da sem dama iz nočne zabavišnice. Prosim, da jih poučite, da so v zmoti.«

»To se bo zgodilo,« je rekel policist ter brez oklevanja aretirav vse tri veseljake. Nič se mu niso protivili, pa tudi do petja jim ni bilo več. Med mnogimi posmehovalci se pasanti so mirni in neuklenjeni spremljali policista na stražnico. In sodba tam je bila zelo kratka:

»Petinideset dolarjev globe vsaki! Brez nepotrebnih besed so fantje plačali kazen in poparjeno odšli v zlato svobodo. Načelnik policije ali šerif, ki jih je obsodil, jim je svetloval, naj v bodoče ne pozdravljajo več neznanih deklet, zlasti ne taktat, ko ga imajo preveč pod kapo. S častno besedo so mu to obljubili.

In ta dogodek je eden najedolžnejših. Neštetosti so se še huje opekli. Vsakdo bi mislil, recimo, da je poljubček neznanoska sladka in prijetna živiljska poslastica, pa niso vsi na svetu enako podvrženi na to sorto »sladkarij«. Neke v Arkansasu (to je tudi v čudni Ameriki) je podjeten kavalir »priporabljen« poljubček na usta neki srčka

ni stvarci, ki ga ni marala. Plačati je moral za to 700 dolarjev globe. V Tekasu, kjer so sami petrolejski magnati, je neki pogumnež samo »našpilal« ustnice v poljub, ko je srečal »bonbonček« na ulici. Dovolj je bilo. Aretirali so ga, ni mi pa znano, s kakšno globo se je odplačal.

V Brooklynu pri New Yorku je živel tak kavalir ali »volk«, ki je mislil, da je Casanova ali Don Juan in da mu je vse dovoljeno. Dvoril je lepi deklici in ji obljubil poleg večne zvestobe tudi trden sveti zakon. Toda poročni zvončki so zvonili le od daleč. Ko je deklica spoznala, da ne bo kruha iz te moke, je enostavno vložila pri sodišču tožbo zoper varljivega ljubimca. Zahtevala je visoko odškodnino za svoje počeno srce, odškodnino za neizpolnjen poročni obljube. Pri obravnavi jo je sodnik vprašal: »Ali vam je obtoženo pismo obljubil zakon?»

»O ne, ne; nič pismenega nimam.«

»Torej vam je obljubil le usno?»

»Niti usno ne. To se pravi, ne z desedami.«

»Pa kako vam je vendar obljubil?»

»Z vidnim dokazovanjem. Mnogokrat me je javno poljubljalo.«

To je zadostovalo. »Kdor javno poljublja dekle, daje vsem razumeti, da je nje goval.« je razsodil sodnik. Potem pa je tega Casanova ali Don Juana obsodil na plačilo krasne vsote 15.000 dolarjev, ki naj jih prejme ušaljena in varana deklica, da si zakrpa počeno srce!

Se neki drugačen dogodek se je pripetil v deželi čudnih dogodivščin. Neke nedelje popoldne je mister Zani dvoril gospodični Vivijani. Sedela sta na divanu v sprejemnici Vivijaninega doma in se poljubljala na »smrt«, kakor se reče. Vsa zgrizena drug v drugega nista slišala, da so se vrata sprejemnice odprla in da je v sobo stopil Vivijanin papa. Ta papa je bil morda stare šole, morda pa je pozabil, da je bil tudi on nekoč mlad, morda se ni več razumel na mladostne špase — skratka — ko je zagledal svojo hčerko v strastnem objemu Zanija, ga je obsedla strašna togota. Namesto da bi počakal, da ga ta mine, je planil na Vivijaninega ljubimca kakor krvočolna zver in ga zagrabil za vratovite lase. To je pa bila zgrešena poteza. Zani je bil namreč od silne krepak fant in tako nevljudno ravnanje Vivijaninega papana se mu je zdelo zelo žaljivo. Poleg tega se je v polni meri zavedal svojih fantovskih pravic, ki bi si jih ne dal kratiti niti po papežu v Rimu. Poln ogorčenja je pograbil ljutega papana z levico za vratnik suknjice, z desnico pa za najširši del hlače ter ga dvignil visoko nad glavo. Z nogo je odprl vrata na verando, od koder je svojega bodočega tasta neumljeno zadel daleč na sredo gredice sladke paprike.

Da ne bom o tem predolgo govoril, povem na kratko, da je ponizani in razčuljeni Vivijanin papa vložil pri sodišču najhujše tožbo zoper njenega izvoljenca. Trdil je: »Moja hči je moj grad. V njej sem jaz gospodar. Kdor me v njej napade, je zločinec, ki prelamlja demokratična načela dežele in zato mora biti strogo kaznovan.«

Toda ko je sodnik izvedel, da sta Zani in Vivijan polnoletna, je razsodil, da njunih mladostnih pravic nima nihče omejevali. »Kajti,« je rekla njegova sodna zvestost, »ljubezen med mladimi ljudmi je biološka potreba in nihče ne sme njenih manifestacij ovirati. Tako morajo imajo starši le pri nedoraslih otrocih, pri polnoletnih pa ne več. Ker ste, dragi papa, hčerkinega ljubimca s pestmi napadli, je bil on upravičen braniti se in vas premagati, kakor mu je najlepše kazalo. Vaša tožba je zaradi tega brezpredmetna in jo sodišče zavrača.«

On in Ona

NE PRIČNE SE POVSOD 1. JANUARJA

Kako v daljnih deželah praznujejo Novo leto

Zmotno je misliti, da praznujejo prav vsi narodi na svetu začetek leta 1. januarja. V deželah na Daljnem vzhodu računajo čas povečini po Luninem letu in je njim začetek leta takrat, ko nastane nova Luna. In to se po navadi zgodi pozneje. Niso redke dežele, kjer je začetek pomladi hkrati tudi začetek novega leta. To je tako globoko vsidrano v njih navadah, ker je povezano z njih vero, da je nemogoče kar koli to spremeniti. Mnogi so si prizadevali, predvsem v krogih Združenih narodov, da bi sestavili enoten koledar, po katerem bi se ravnali vsi narodi sveta, ne glede na vero in kulturno stopnjo. A vse zaman! Leta 1911 so uvedli na Kitajskem naš koledar, a se je obdržal samo — tri leta. Zaradi starih tradicij, ki se jih večina tako krčevito drži, je novotarija naletela na velik odpor in vse je ostalo pri starem.

In tako so še naprej praznovali začetek leta ob mladi Lun, ki vstopi Sonce v znamenje Vodnarja, to je 13. februarja.

Prav tako ima težave glede tega današnja ljudska oblast na Kitajskem. Le z velikim naporom se ji je posrečilo ukloniti zaostalost in tradicijo.

Sedem dni preden je pravi novoletni praznik, se vsaka kitajska družina nad vse slovesno pripravlja na sprejem novega leta.

Hišni bog — Cao Vang — bo odšel k pradedu bogov, Tjen Čau Lau Vaju in mu bo povedal vse, kar je v tem letu videl in slišal v domu, ki mu je bil zaščitnik. Saj je iz svoje niše nad ognjiščem vsak hip videl vse, kar so počeli prebivalci hiše in čul vsako besedo, ki jo je katerikoli družinski član spregovoril. Vendar pa se da tudi njega preprečiti: usta se mu namazuje z medom ali sladkorjem, in ko bo stal pred pračetočnim božjim, bodo iz njegovih ust prihajale le sladke in lepe besede.

Ko je to opravljeno, postavijo majhen oltarček, nanj denejo dve prižgani sveči, posodo s kadilom in skledico z ržev. V posodi s kadilom se sledje stari leseni bogovi, ki gre v obliki dima v nebo. A za varuha ognjišča v novem letu postavijo drugega.

Med sežiganjem morajo biti navzoči vsi družinski člani. Globoko sklonjeni stoje pred oltarjem in molijo. Kesajo se svojih grehov, ki so jih storili v preteklem letu, in obljubljajo, da se bodo v novem poboljšali. Če v kakih družini te svečanosti ne opravijo ob pravem času in ne pomirijo boga Cao Vanga z daritvami in obljubami, bo zanje novo leto nesrečno in tudi ogenj na njih ognjišču bo ugasil.

S tem so poravnani računi z božjimi upniki. Toda prav tako si prizadevajo uprrediti vse dolgovne in obveznosti s posvetitvami. Nihče ne sme nesti starih bremen v novo leto.

Sele sedaj je čas, ko se začnejo novoletne svečanosti.

Nad hišna vrata nalepijo rdeče trakove, na katerih so napisani sveti reki. Poleg njih obesijo silki dveh uveljavljenih hudobnih duhov. Ta dva — Juklu in Centu — branita, da ne morejo zili duhovi, katere so prepodili iz hiše, na zanj vanjo. Hudobne duhove in pošasti prepodijo iz hiše tako, da zamahujejo na vse strani z metlo.

Visek novoletni praznik, a hkrati tudi njh konec, pa je parada zmajev, ki je združena s praznikom luči, prastarim »Cing-Cjehe«.

Po ulicah in cestah gre sprevod, v katerem je spredaj pošast iz papirja, ki je tudi do deset metrov dolga, a za njo ljudje, oblečeni v čudovita in nadvse fantastična oblačila in v grozotnih maskah.

Ti dni so zlasti otroci deležni vsakovrstnih darov, predvsem slaščic.

V prejšnjih časih je za novoletne sve-

Hisnega boga sežigajo, in bo šel k pradedu bogov in mu bo povedal vse, kar je v tem domu videl in slišal v starem letu.

čanosti zamrlo vsako delo. Ljudska oblast Nove Kitajske skuša to praznovanje v brezdulje odpraviti, osiroma pa vsaj omejit. Zato so določeni za novoletno praznovanje le trije dnevi.

Tibetsko novo leto se začne 4. marca. »Lozari,« spomladanski praznik, zmaga svetlobe nad temo — zimo. Zadnji dan leta se prelivajo po tibetanskih ulicah novoletne procesije. Grozo vzbujajo posastne maske, ki prikazujejo razne živali in demone, zmaje in prikazni, mrtaško glavo... Vsi, ki gredo v procesiji, izvajajo posebne plesne, različne gib. Vse to ima določen namen: odganjati in plašiti hudobne duhove in demone. A vse spremlja godba in petje, ki vzbujajo grozo. Zlasti pa se, ko se oglasijo raglje iz človeških kosti. S palicami in bici odganjajo hudobne duhove iz vseh kotov, iz bivalise, iz nase in od nasadov.

Na Japonskem je uradno uveljavljen Gregorijanski koledar že od leta 1872. Kljub temu pa so še vedno živi med ljudstvom običaji ob začetku leta, ki pa ni natančno 1. januarja.

Po pravadni tradiciji trajajo novoletne svečanosti več dni. Končajo se 16. januarja, ko je »rokodelski praznik«. Takrat uživajo povsod jed iz rdečega fižola in rizeve kaše. Kot na Kitajskem, krasijo tudi Japonci hišne duri z raznimi slikami in izrekli. Na podzidek polagajo rizeva jedila, a nanje smrekovo vejico. Prav tako ne sme manjkati »sveta vrvice« — »šimas«, ki jo napnejo od leve proti desni in ki je spletna iz slame. Varuje pred nesrečo in prinasa srečo.

Novoletna jed ne sme biti meso. Samo riba in riž. Višek slovesnosti pa je o polnoči. Posebne sreče je deležen tisti, ki ugleda prvi dan leta sončni vzhod.

Na dan Novega leta pa prirejuje po starem izročilu vsakovrstne plesne in tekmovalne. Zlasti je znan in nadvse zanimiv boj za dve sveti palici, ki se ga udeležuje vsako leto več kot 1500 mladeničev v Budovem svetlišču v Sadjaji. Boj je v temi. Dva duhovna vržeta palic med tekmovalce, ki takoj plačajo v boj, da bi si palico prisvojili. Čeprav palic ni videti, lu je pa moč najti po vonju, ker sta prepojeni s kafro. Zmagovalec je tisti, ki prinese palico na prosto. Palica velja za posebno čudodelno, zato jo more zmagovalec takoj zelo drago prodati. Zanjjo prejme tudi sto tisoč jenov, kar je toliko kot zaslužek delavca v celem letu. Zato se tudi vsako tako divje bori, da bi si jo prilastil.

OBISK NAJVEČJEGA JUŽNO-AMERIŠKEGA MESTA

BUENOS AIRES

prestolnica Argentine

Večmilijonsko mesto je izredno živahno, polno bogastva, pa tudi revščine ne manjka

Buenos Aires, glavno mesto Argentine, leži ob reki La Plata. Ozi del mesta šteje okoli 4 milijone ljudi, s provincami, t. j. Veliki Buenos Aires, pa okoli 6 milijonov prebivalcev. Ozi del mesta — City — meri v površini kakih 20 x 20 km. Veliki Buenos Aires pa že približno 40 x 40 km. V mesto vodijo 4 glavne železnice in največji kolodvor se imenuje Retiro. Ko so Angleži hoteli pred 140 leti zavzeti mesto Buenos Aires, so jih Argentinci z generalom San Martinom na celu zadržali in poglali nazaj. Zato se imenuje ta kolodvor Retiro, ker leži prav na tistem kraju, kjer se je odigral omenjeni dogodek. Pred tem ogromnim kolodvorom se nahaja velik in lepo urejen park, kjer stoji na granitnem podstavku bronast spomenik generala San Martina. Mesto Buenos Aires je razdeljeno na kvadre, približno 100 x 100 m velike. Če vprašas za ulico, odgovori Buenosairčan: »Tam v tretjem ali četrtem kvadru.«

Mesto razpolaga z obširnimi omrežjem podzemskih železnic, kjer vozijo vlaki vsake tri minute. Najširša mestna ulica Avenida 9. julija je široka okoli 120 metrov. Tu je ogromna trgovska četrt razkošnih trgovin, ki nudijo človeku

vse, kar si lahko zamisli. V velikih trgovskih hišah lahko kupiš vse: od igle do obleke, od igrača do avtomobila.

Buenos Aires je mesto razkošnih palač, lepih ulic in parkov. Več kot 100 let starih hiš ni, vse že prej podro, ko so 40 do 50 let stare. Moderno stavarstvo, visoke palače spodbujajo starejša nizke hiše. Nove neoklasične, visoke do 42 nadstropij, grade izključno po modernih Corbosiervih načelih. Državne palače, kakor n. pr. Narodna banka, razna ministrstva, univerza itd. pa so zidane in se se grade v klasičnem slogu in v velikih dimenzijah. Narodna banka, baje največja na svetu, je zgrajena v klasičnem slogu, meri v tlorisu okoli 100 x 100 m, s štirimi diagonalnimi prehodi. Razni industrijski in denarni koncerni čeleza zahodnega sveta imajo razkošne palače, zidane v najboljšejših četrth Buenos Airesa.

Cestni policijski red v mestu Buenos Airesu zelo slabo funkcionira. Avtomobilisti prehitujejo desno in levo in se prav malo ozirajo na prometnike, ki usmerjajo promet s »pričnik« samo na velikih križiščih. Večkrat se pripeti, da neroden avtomobilisti podre priznico s prometnikom vred. Avtomobilskih nesreč ne manjka, pravijo, da jih je povprečno po 16 na dan.

Avtotaksi skoro ni mogoče dobiti, ker nimajo določenih postajališč. Pač pa je na kolodvorih v tem pogledu dobro preskrbljeno. Taksiji prihajajo drug za drugim na določeno mesto, kjer čakajo potniki. Taksiji so zelo poceni: za 6 km dolgo vožnjo po mestu sem navadno plačal 4 pesose z nacrado vred (1 dolar = 30 pesosov). Tudi lokalni električni vlaki so zelo poceni. 1 km vožnje v I. razredu stane 0,8 pesosa.

V centru mesta je mnogo barov in kavarn, kjer se prodaja izključno »kava-ekspres«, ki stane 0,8 do 1 pesosa.

V neki restavraciji sem videl napisane verze v raznih jezikih in tudi v slovenskem: »Za časo vinca ružnega pošten kristjan življenje da«. Kinematografi tvorijo cele ulice, gledališče je malo.

Kakih 50 km izven Buenos Airesa je ogromno letališče, menda največje in najrazkošnejše na svetu. Prostor za vzlet je razdeljen tako, da morejo naenkrat pristati ali vzleteti 3 veliki avioni. Poleg drugih poslopij so zgrajeni tudi posebni aerodromski hoteli za potnike z najmodernejšimi restavracijami.

V hotelskih parkih so pripravili bazeni za potnike. Aerodrom, ki je bil zgrajen se pod Peronovo upravo, je vsekar preobrazil za sicer majhen avionski promet. Na moderni cesti, iz Buenos Airesa na aerodrom, se vidi veliko novih stanovanjskih blokov, zgrajenih za delavce in nameščence. Bloki so zidani v redkem naselju z lepo urejenimi vrtovi in igrišči. V bližini aerodroma je več kvadratnih kilometrov velik ljudski park, preskrbljen z velikimi umetno narejenimi modernimi bazeni. Bazeni so veliki po 25 x 50 m, opremljeni z vsemi modernimi napravami in kabina-mi za kopanje. Bazeni za otroke so manjši in plitvejši. Umetni nasadi raznih eksotičnih rastlin: cipres, evkaliptusov itd. so urejeni tako, da se morejo ljudje zabavati na različne načine; in tu prirejuje piknike, veselice itd.

Zanimiva je tako znana otroška republika, zgrajena v merilu 2:3 50 km daleč iz Buenos Airesa. To »republiko« je zgradila na državne stroške Eva Peron. Zgrajena je otroška železnica, aerodrom, razna otroška zabavišča, kin in gledališča, nemška in norveška ulica z vsemi tipičnimi hišami, italijanska vas, celo doževa palača iz Benetk in turška mešeta.

Razume se, da so v okolici Buenos Airesa cele naselbine skromnih hiš, razrejenih na različne načine kakor skraj povsod po svetu in tako tudi v Ameriki. Tako hišice so bolj podobne kolibam, so zgrajene iz blata, pločevine itd. V takih krajih tudi ni razkošnih vrtov in ulic.

Pika piše

Dragi Primorski!

Oh, kako je forte hitro pa-salo, božič in anka novo leto! Za božice smo danu igrali na tombolo in na karte. Je bilo forte lepo. Stričava Marjanca je prinesla pokazat eno figuro ses svınca, katere se je nardila, ko je ulivala v kadin. In je rekla, da razločno kaže, da se bo to leto poročila. Ma jast sem vidla tisto figuro, ki je bila kokar ena kroča, in ni bilo nič podobno kašenmu figuro.

Strina Nikoleta, katere hodi zmerom nekoč okoli kašnih štrigonov in butakarte, je povedala, da pravjo, da bo politi forte grozna vročina in da pravjo anka, da bo forte strašnih nesreč, ko bo avti povozili ljudi, in da bojo anka A Mary Kancet najzidli sputnika in da bojo polte den pokazali rusam in vsem drugum, ko ima rezon in kateri ukazava na svetu, in da bojo mogli vsi polte nekoč njih ubogati, če ne... Ma jast dol malo verjem strini Nikoleti in tistim štrigonom in butakarte.

Ma se je razjezila Mokra Cija na tebe! In kako te lepo po-dučava od vseh reči: od demokracije in od resnice, od sočaja-lizma in anka od perila. In da mešaš salato in da bi bilo dolše za tebe, ko bi molcal. Ona da

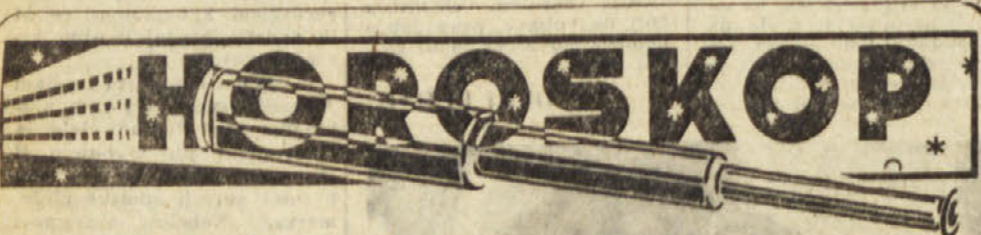
bo mogla zastran tega, ko si ti pisal, napravil veliko zeh-to tojga umazanga perila. Ma kaj bo ona toliko govorila, in drug-ge učila, saj ne zna nanka brat. Majja, kaj se če, ji ni za zame-rit, ko ima vre soja leta! Samo bogi tisti strni profesor!

Jutri popodan bom mogla it gledat Sonjo, ko bo ses bala-tam od Gledališča plesala na stadnjnu. Je forte prična So-nja, se zna tako zvrtat, ko kaš-na kača, kokar da nanka ne bi imela kosti. Ma so anka še drugi ses žnjo, kateri bojo ples-sali.

Mašimo od gospe Eulalje bo-mogel it vre letas pod levo. On, kateri se je delal tako for-te junaka spreji, ko se niso na-tegnili anka k nam zakona od vojakov, in je zmerom krčkal, da to ni pravica, da ne pusti-jo anka fantov ses Trgami, da bi glih ses ta drugimi in da bi glih h sodatim, je zadj nekoč umolknil, njegova kora-ža se je skadila, ko bo mogel it ses doma. Ko pa se je nekoč mame drljal za od nje krilo! Bo ben videl, kako je tam, ka-mor je dišiplina!

Te pozdravlja

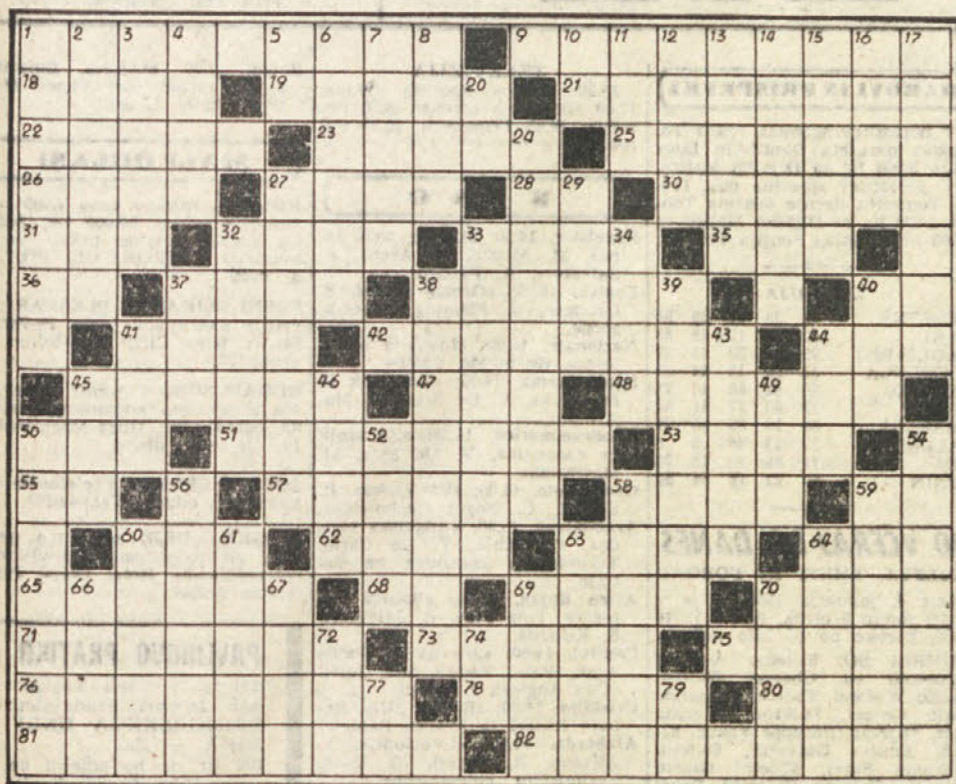
Pika Yrlan.

VELJAVEN OD 6. DO 12. JANUARJA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Ugodne perspektive, zatore boste zna-li izkoristiti. V sredini teena po-membne novosti.	Lev (od 21. 7. do 22. 8.) Bili morate potrpeljivi, ker boste drugače doživeli nepri-jetne spore in v ljubezni lahko nos do neke ope-znili.	Strelce (od 21. 11. do 21. 12.) Do-bre vesti od od-daljenih dragih oseb. Najnovejši dogodki vam lah-ko spreminijo od-neke osebe. Bodite oprezn!
Mnogo dela, ki pa ne bo brezuspešno. Predvideva se potovanje.	Devica (od 21. 4. do 22. 5.) Teden je ugoden in vam bo prinesel pri-jetne trenutke, ne bo pa manjkala tudi kapija gren-čane. Nepredvidevano sre-čanje.	Kozorog (od 21. 12. do 20. 1.) Siv teden brez dogo-divščin. Zna-li bo-ate premagati za-preke, ki se bo-jo pojavile pri delovnem pod-voju kjer svoj gospodarski položaj.
Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Zvezde so vam ugodne. Pri-jetno srečanje z drago osebo. ven-dar morate nasto-pati s primernim taktom če hočete utrditi od-nose z njo.	Tehnika (od 21. 9. do 22. 10.) Zelo ugodni dnevi za pogumne podvige tako na sentiment-alnem kot delovnem področju.	Vodnar (od 21. 1. do 19. 2.) Dnevi so zelo ugodni. Srečali boste pri-jetno osebo ki spremembo po-ložaj lahko znatno svoj gospodarski položaj.
Rak (od 21. 6. do 22. 7.) Prijatel-jstvo se lahko pre-veže v kaj res-nejšega vendar ne delajte pre-nagljenih obljub. Zelo ugoden položaj na delovnem področju. Novosti.	Pazite da ne boste pri delu naredili zaradi površnosti hujših napak.	Hibe (od 20. 2. do 20. 3.) Zelo raz-gibani dnevi po-krivdi ljubljene osebe. Razumeva-nje bo prema-galo težave. De-viči lahko znatno svoj gospodarski položaj.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. mesto v Srbiji; 9. postopac; 13. časovne enote; 19. moško ime; 21. podoknica, večerne glasbe; 22. starogrška pokrajina; 23. za izredno malo; 25. elektroden; 26. domače plemenite živali; 27. samostojen nastop; 28. začetnici imena in primka ruskega skladatelja («Zar-pti-ca»); 30. pitani, debeli; 31. žensko ime; 32. dvojice; 33. nasprotno od dober; 35. okrajšava za revizor; 36. osebni zaimke; 37. suha rečna struga v pušavi; 38. omenen; 40. osebni zaimke; 41. zveze, okoli; 42. pripeljan; 44. ruski tekoči zaimke; 45. pripravljeni testi; 47. hoditi; 48. pripadnik azijsko-afriškega ljudstva; 50. izročila; 51. rečna; 53. del gledališča; 55. začetnici mednarodne organizacije; 57. spajati; 58. odločiti na barva pri kartah; 59. predlog; 60. nelep; 62. zgodnji; 63. rastlinska bolezen; 64. vrsta kake; 65. legat; 68. italijanski spolk; 69. prebivališče planinskega pastirja; 70. vrsta rib; 71. indijanski plem; 73. na leto; 75. morskari; 76. so morali oddajati nekakšne graščake; 78. orjak in silak slovenske poezije; 80. zivali plazilci; 81. nauk o telesu; 82. kolonizacija.

NAVPIČNO: 1. država v ZDA; 2. celotni pridelki več let; 3. nauk o moralnem; 4. južni sad; 5. dve v abecedi zaporedni črki; 6. pogledi, nazarjanja; 7. letopis; 8. nerazbit; vse; 10. del kosea; 11. naglo premikanje; 12. državna blagajna; 13. moško ime; 14. množinski števniki; 15. polnilo; 16. rajski vrt; 17. ocenjevalec; 20. predlog; 24. izredno močni; 27. vrtno delo; 29. čad, mrt; 32. mesto v Istri; 33. obrediti; 34. revščina; 37. nedoločni zaimke; 38. izvirnik; 39. nespreten; 40. ljubkovanli klic za domačo žival; 41. znam; 43. ohol, osaben; 44. vzročni veznik; 45. nađev za potice; 46. reka v zahodni Srbiji; 49. okrogla bunka na koncu palice; 50. praprebivalstvo Indije; 52. stara merska enota; 54. poroka; 56. angleška družabna igra; 58. južni sad; 59. znano, neprisiljeno; 60. oblika lirski pesmi; 61. orodje; 63. veliko travno področje; 64. hribovit; 66. ki se da s plugom obdelati; 67. slovenski violinski virtuozi; 69. silje, setvina; 70. kačji glasovi; 72. kinin ima v sredi; 74. konec besede pod 11. navpi; 75. medmet; 79. nikalnica.

RESITEV KRIŽANKE
IZ PREJŠNJE STEVILKE
VODORAVNO: 1. sterilizirani, lokalizirani, 18. govedar, 20. boniteta, 21. oh, 23. jedilen, 25. zgnati, 26. ta, 27. mak, 29. renegat, 30. Lika, 31. srd, 32. Irak, 34. Nepal, 35. žela, 36. Lodi, 37. Nepos, 39. cel, 40. veža, 41. goden, 42. emirat, 44. moli, 45. Bojana, 46. Tomaj, 47. Lido, 48. ponev, 49. prašek, 51. Nora, 53. sivina, 56. rilec, 57. tast, 58. ped, 60. mečar, 61. osec, 62. čopi, 63. borov, 65. capa, 66. dan, 67. bera, 68. kotomer, 70. Rab, 71. ar, 72. Toledo, 74. Belizar, 76. di, 72. bumerang, 73. monize, 81. astronomija, 82. gorečica.

GOSPODARSKI POLOŽAJ OKOLIŠKIH OBČIN V PRETEKLEM LETU

TURIZEM LAHKO MNOGO PRISPEVA k sanaciji občinskih proračunov

Gospodarski položaj slovenskih občin tržiskega področja se v preteklem letu 1982 ni ničesar izboljšal. Nasprotno, če upoštevamo, da so se zvišali davki, trošarine in druge pristojbine, če upoštevamo dragino, stalno naraščanje cen itd., tedaj lahko mirne duše zatrdimo, da se je gospodarski položaj občin in občanov poslabšal.

V občinskih proračunih, ki so bili odobreni šele pred dve meseca, smo lahko opazili, da so posamezne občinske uprave v mnogih postavkah prekoračile običajne vsote denarja, ki je potreben za redno upravljanje občin. To je razumljivo, kajti nekeje so zgradili novo šolo, nekeje otroški vrtec, drugod so napravili kaj takega, kar je močno vplivalo na občinski proračun.

V preteklem letu je bilo zgrajenih oziroma popravljenih nekaj šol. Denar za njih gradnjo oziroma popravilo je bil odobren v občinskih gospodarskih načrtih in občinske uprave so morale stroške za nabavo in ureditev notranje opreme vnesti kot posebne postavke med izredne stroške občinskih letnih proračunov. Toda zgodilo se je, da je pokrajinski upravni odbor take in podobne postavke črtal iz proračuna, kar pomeni, da niso bile odobrene. Tako je morala na pr. dolinska občinska uprava poskrbeti za opremo šole v Rimanjih s tem, da si je klop izposodila v miljski občini, ostali inventar pa si priskrbeli drugod.

Cepprav so se stroški zvišali, plače občinskim osebam povečale, da ne govorimo še enkrat o vseh novih izdatkih, ki so močno obremenili lanske občinske proračune, je pokrajinski upravni odbor kril samo toliko primanjkljaja, kot ga je že v letu 1980. To pomeni, da pokrajinski upravni odbor ni priznal in ne priznava dejanskega stanja, v katerem so naše podeželske občine.

Prefektura gre celo dalje. Vsako toliko časa dobijo občinske uprave okrožnice, v katerih jih prefektura obvešča, da morajo povišati ta ali oni davek, ki bi ga bilo treba aplicirati do skrajne meje, in sicer zato, ker so občine pasivne. Toda kako naj ne bodo podeželske občine pasivne, ko pa nimajo razen nekaj bore kraške zemlje nič drugega, s čimer bi lahko višale svoje dohodke. Skoraj edini in glavni dohodek občanov predstavljajo kmetijstvo, medtem ko črpa občine svoje dohodke v glavnem s pobiranjem trošarine, ki je toliko večja kolikor večji oziroma kolikor bolj poznan je kraj, ki ga Tržičani in tujci imajo za turistični center. Znano je na pr. dejstvo, da ima repentaborska občina večino svojih dohodkov od trošarine, ki jo plačuje sedem gostilničarjev, ki imajo svoje lokale v treh vaseh občine. Nekaj podobnega velja za devinsko-nabrežinsko občino, kjer predstavljajo seeljski in devinski lokali najvažnejše postavke v dohodkih letnega občinskega proračuna.

In to je vse. Trgovine v podeželskih občinah ni, prav tako ne industrije, če izvajamo nekaj kamnolomov, ki jih občine dajejo v najem raznim podjetjem. Toda najemnine, ki jih ta podjetja plačujejo, so nizke, prav smešno nizke, tako da niti v najmanjši meri ne vplivajo na občinske proračune.

Po vsem tem, kar smo doslej povedali, lahko zaključimo z ugotovitvijo, da davki, s katerimi je obremenjeno podeželsko prebivalstvo, na noben način ne morejo pripomoči k sanaciji občinskih proračunov, ki bodo zaradi notranje pasivnosti občin ostali vedno taki, kot so bili doslej, oziroma bodo v prihodnosti zabeležili še večjo pasivo.

Izhoda iz tega položaja ni. Lahko pa se mnogokaj stori, da se pasiva zniža, čeprav bo verjetno poteklo še mnogo let, preden se bodo občine toliko osamosvojile, da bodo lahko kolikor toliko prosto razpolagale s svojimi fondy in se upravljele po svobodnejših načelih brez birokratskih zaprek. Toda že danes bi se lahko marsikaj storilo, predvsem na področju turizma, ki predstavlja za podeželske občine nedvomno enega najvažnejših virov dohodkov. To vprašanje so doslej najresneje načeli v devinsko-nabrežinski ob-

čini, ki ima v svojem devinskem predelu vse pogoje za to, da razvije turizem do največje mere. Mnogo manj se je glede tega napravilo v ostalih občinah, kjer so pogoji za razvoj turizma, a se vprašanja ni doslej še nihče resno lotil. Organizirana akcija vseh zainteresiranih občin v tem smislu bi nedvomno mnogo pripomogla, da bi bile vse občine deležne ugodnosti, ki izhajajo iz razvoja turizma.

Poleg tega imajo občine še nekatere specifične probleme, ki jih bo treba začeti reševati, zato da se pasiva občinskih proračunov v bodoče zniža. Toda prav tako bo treba zahtevati, da pri kritju primanjkljaja ne bo prišlo več do takih anomalij kot pri odobritvi lanskih proračunov.

Sonce in sence na Krasu (Foto M. Magajna)

POJASNILO POKRAJINSKEGA SVETOVALCA MARIJA GRBCA

Novo pot v «Mokolanih» bodo zgradili v kratkem

V zvezi s člankom, ki ga je naš list objavil dne 28. decembra 1982, pod naslovom «Kdaj bodo zgradili novo pot v «Mokolanih», nam je pokrajinski svetovalec in tajnik koordinacijskega odbora Kmečke zveze Marj Grbec poslal naslednje pojasnilo:

O novi poti pod Kontovelom, ki naj bi šla od «Ključca» do «Studenca», je pokrajinska kmetijska komisija razpravljala prvič na svoji seji dne 22. maja 1982. Takrat je predsednik komisije odbornik Corberi poročal, da so bili načrti za razširitev in obnovo omenjene poti napravljeni že leta 1960 in da bi to delo veljalo kakih 15 milijonov lir. Odbornik Corberi je takrat izrazil upanje, da bi pri gradnji omenjene poti zanosili predvsem domačo delovno silo, preden bi jo bili navedeni stiki s pristojnimi oblastmi, da bi z deli čimprej začeli.

O tem vprašanju je komisija ponovno razpravljala na seji dne 11. novembra 1982. Sporočeno je bilo, da je vladni generalni komisar izrazil pripravljenost nakazati potrebno vsoto denarja za gradnjo poti pod Kontovelom, vendar pod pogojem, da se precizira, kdo bo skrbel za njeno vzdrževanje.

Zemljišče je namreč last tržiske občine in ta je pred časom sporčila, da je pripravljena prevzeti njeno vzdrževanje. Kasneje pa je tržiska občina sporčila, da nima potrebnega denarja na razpolago in da zaradi tega pač ne more prevzeti vzdrževanja omenjene poti.

Deset dni kasneje je odbornik Corberi prikazal članom kmetijske komisije potek pogajanj s predstavniki tržiske občine ter povdal, da je prefekturni komisar odbil možnost in namen pokrajine, da bi ta prevzela novo pot v svojo upravo. Zaradi tega bi obstajala še ta rešitev: pot naj bi dobila značaj napol zasebne ceste, za katere vzdrževanje bi prispevali dve tretjini stroškov kmetije, ki imajo svoja zemljišča ob njej, eno tretjino pa tržiska občina. Dejansko pa kmetije ne bi plačali nič, kajti pokrajinska uprava bi posredno poskrbela, da bi dobili razne nagrade in prispevke, ki bi povsem krili stroške vzdrževanja.

V zadnjih dneh je svetovalec Grbec ponovno govoril o tem vprašanju z odbornikom Corberijem, ki je prepračen, da bo zadeva v kratkem rešena. Denar je vsekakor na razpolago in sedaj bo rešeno tudi vpra-

šanje vzdrževanja ceste. Potem pa ne bo več treba dolgo čakati na začetek del.

NABREŽINA

Dve leti je minilo, odkar se je smrtno ponesrečil na vožnji z motornim kolesom M. Gobbo. To je bil hud udarec njegovi ženi Adeli, ki je ostala s malim sinom.

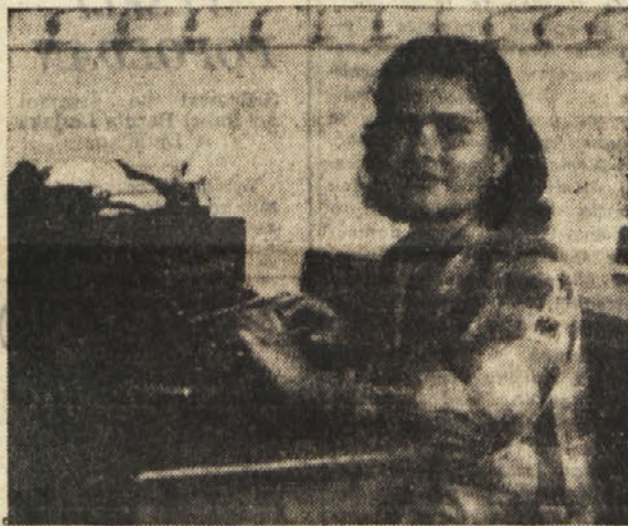
Na dan Novega leta pa je komaj 40-letni ženi nenadoma odpovedalo srce, kar je pretreslo vse vaščane, in v četrtek smo njene zemsko ostanko položili v zemljo večnega miru. Izredno dolg je bil sprevod pogrebeve: sorodnikov in mnogih znancev in prijateljev. Oči so zalile iskrene solze, saj smo se poslovlili od plemenite in spoštovane žene z odprtim srcem. Cenili smo jo kot mirno in razodno ženo, skrbno gospodino in dobro mater, ker je bila zelo socialno čutna in je kot trgovka šla klijentom na roko. Bala ženo hudo ohraniti v trajnem spominu. Lahka ji zemlja! Sorodstvu izrekamo svoje sožalje.

Te dni smo prebili v božično-novoletnem razpoloženju. Kakšna je njenoova bilanca? Nekdo je menda pogodil, ko je rekel, da ni bilo veliko greha niti posebnega blagoslova. Neprijetno vreme ob božiču je prekrizalo načrte mladine, ki ji v esputniku e-ri ugaja čez dno in strni, in se je morala omejiti na kino in ples na železniki postaji. Silvestrovanje je zavzele različne oblike, le ta prava, ki bi bila bolj naša in smiselna, je manjkala. Srednji sloj (namreč po starosti) je modroval pri kozarcu pristnega in nepristnega vina doma ali v gostilni in ugibal, kaj nam bo prineslo novo leto. Res je bilo več črnogledih, kot pa optimističnih prerokovanj. Ali ni zadel oni, sicer tihi možakar, ki je že pred leti ob vsakem novem letu in tudi letos rekel, da bo za ene srečno, za druge pa ne?

Rekli smo, da je kino le na postaji. Ta je prevzel kulturno delovanje, ker je to v središču Nabrežine ugasnilo. Tukaj živi le še — kritika. Ta pa ni in ne bo prav nič pomagal, ker smo krivci vsi, ki bi mogli in morali nekaj ukreniti na kulturnoprosvetnem (in tudi drugem) področju, a ne storimo ničesar.

Delo občinske podporne ustanove ECA je, kolikor se tiče šole, prevzel šolski patronat. V starem letu nismo mogli razbrati njegove dejavnosti, ker šolskih kuhinj in božične obdaritve ni bilo. Pri zadeti starši se sprašujejo, kdaj bo začela ta ustanova delovati, oziroma zakaj ni še začela delovati?

GABROVEC

Pok. dijakinja Silvija Černjava

V torek smo spremlili zadnji poti mlado dijakinjo Silvijo Černjava, ki je preteklo nedeljo tako tragično preminila. Njena smrt je globoko pretresla vse vaščane, ki so Silvijo poznali kot dobro usposobljeno in spoštljivo dekletce ter kot dobro in nadarjeno učenko.

Pogreba se niso udeležili samo skoraj vsi vaščani, temveč tudi mnogo ljudi iz sosednjih vasi, njene sošolke, ravnatelj trgovskega tečaja na Preseku skupnega s profesorji in številni drugi. Na Preseku je pogrebni sprevod dočakala godba, medtem ko so pevec zapeli žalostinke. Godba je igrala žalne korčnice do cerkve, kjer je spet zapel pevski zbor, potem pa so Silvijo odnesli na pokopališče. Okoli prerano izkopanega groba se je zadnjič zbrala množica in ko je pevski zbor zapel zadnjo pesem, skoraj ni bilo očesa, ki ga ne bi orosile solze.

Pokojni Silviji, ki jo je kruta usoda v cvetu mladosti ugrabila iz naše sredice, naj bo lahka domača zemlja, hudo prizadetim staršem pa naše iskreno sožalje!

MAVINJE

Ob Novem letu se kar sama od sebe sproži beseda o nekdanjih novoletnih navadah. Posebno dve sta ostali v spominu: voščilo naše godbe in otrok. Naši znani godci na pihala so na dan Novega leta že zgodaj začeli svoj voščilni obhod po takratni občini (Cervolje, Sesljan, Vičevlje in Mavinje). V vsaki naslednji vasi so bili boljše volje, saj so jim v vsaki hiši postregli s to ali ono dobroto, predvsem s vinom, da so novemu letu »bolj pihali«. Pri bolj petičnih hišah je bilo voščilo malo daljše, ker je bila pogostitev bolj bogata. Ko so godci po končanem obhodu z nabrani denarnimi darovi proslavljali novo leto, je bila muzika še najbolj živahna in poskočna.

Druga navada: Otroci so ponesli v to ali ono hišo novo leto v obliki lepo razrasele zeljne glave, okrašene s pomarančami in raznobirnimi travki. Voščili so hiši s preprosto, nevezano, a večkrat tudi vezano besedo (v obliki pesmi), ki je nastela, kaj vse

VELIKI REPEN

Na Silvestrovo je bila v naši vasi odprta nova dvorana, ki jo je zgradil gostilničar Rudolf Guštin. Bila je polna ljudi, ki so v njej pričakali novo leto. Domači orkester je goste zabaval do zgodnjih jutranjih ur, tako da je bilo razpoloženje res prijetno.

Nova dvorana je vasi v poros, saj je brez dvoma najlepša v tržški okolici. Služila bo predvsem za restavracijo in tudi ples, žal pa v njej ne bo predstav, ker je bilo treba že zgrajen oder podreti. Kljub temu pa bi se dala izkoristiti za kakšno manjše kulturne prireditve, recimo predavanja in podobno, seveda če bo gospodar to dovolil. Upamo pa, da glede tega ne bo zaprek.

PREKLETARJEKA

(Nadaljevanje sledi)

Goriško-beneški dnevnik

Dogodki tedna

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Ekshibicija Čehoslovakov na Montebellu

Spartak-Stock 76:51 (36:28)

Danes v Trstu

V občinskem svetu
proraka za 1958. leto

Prva seja goriškega občinskega sveta je bila v ponedeljek zvečer, torej na predzadnji dan leta, druga seja, ki bi morala biti v petek, pa se je preložila. Vsekar je bila zelo zanimiva, saj so bili občinski svetovci na razpravi o občinskem proračunu za letošnje leto, ki je zelo zanimiv, saj bo pravičnejši letni proračun. Vsekar je to za občinske upravitelje razveljavilo dejstvo, manj pa bo za občane, ker bo, kot je bilo razvidno iz poročila, občina prav s povišanjem dodatnih davkov na zemljiške dohodke, ki so po predloženem proračunu, ki ga je predložil svetovalec, znašala 24 milijonov lir. Svetovci so v diskusiji ugotovili, da bo imela torej občina v pravnomočnem proračunu, le zato ker bo vsak občan obdavčen letos za 10,8 odst. več kakor lanske leto.

Novi delovni centri

Ceprav se tudi na najbolj odgovornih mestih, zavezoje, da ni mogoče rešiti brezposelnosti, vendar skušajo na ministrstva za delo doseči vsaj večje število delovnih centrov, ki so se že lanske leto pri njej občutno zmanjšali. V ponedeljek so na pokrajinskem uradu za delo sklenili, da bodo na osnovi državne pomoči lahko v kratkem otvorili v naši pokrajini še novih 29 delovnih centrov, ki bodo zaposlila za nekaj časa 620 brezposelnih. Delovni centri bodo delovali tudi v treh lokalnih občinah: Doberdolu, Steverjanu in Sovodnji.

Letna skupščina CAFO

Pred Novim letom se je v Gradski sesti tudi upravni odbor ožidnodelnega vododnovega konzorcija; seji so prisostvovali tudi župani 14 goriških občin, ki so življenjsko zainteresirane na dobrem napredovanju te ustanove. Vse te občine so se vedno brez tekočih vodo, ali pa imajo pomanjkljivo in zastarelo vodovodno omrežje. Za slovenske občine Doberdolu in Sovodnji je važna izjava tehničnega vodje CAFO, da bodo v

Slab začetek novega leta na Krasu

Vojaška oblast odločena odkupiti zemljo v Doberdolu

Kaj bo z živinorejo, ki je glavni dohodek številnih vaščanov

Po večmesečnem molku, ko je vse kazalo, da je vprašanje razlastitve zemljišč Doberdobecev za vojaške potrebe postalo stvar preteklosti, so se dne 1. vasi nenadoma pojavili predstavniki vojaških oblasti iz Padove, ki hočejo od hiše do hiše in seznaniti, kaj je v vsaki posesti pravilna, kar pa je vsak kmet odločil, ali se bo s tem ali ne. Nekateri kmetje so se podpisali dokumente, ostali pa se še niso odločili. Korak, h kateremu ga silijo oblasti, je velike važnosti, in morajo dobiti premisliti, preden ga napravijo.

S prihodom vojaških predstavnikov so pričele krožiti po vasi najrazličnejše govorice. Nekateri bolj poučene osebe celo zatrjujejo, da je vojaška oblast pripravljena odkupiti zemljo, ki je med vasio in redipulskim spomenikom, obenem pa dovoliti kmetovalcem, da bi jo tudi obdelovali in da bi na njej pasli živino, če bi, seveda, po vojaških vajah kaj zraslo. Govorice, da bi bila ta razlastitev formalno dejanje, kar pa po mnenju prizadetih ni, razlagati z zemljo kot sedaj, ko so njeni zakoniti lastniki.

Z razlastitvijo bo oškodovanih veliko število kmetovalcev. Nekateri kmetje bodo sploh morali opustiti živinorejo, ki je glavni dohodek, da se bo število glav govede živine zmanjšalo za sto. Oškodovani pa bo tudi občina, ki se

Obvestilo županstva neposrednim obdelovalcem zemlje

Goriška občina sporoča, da bo od 4. do 8. januarja na protokolarnem uradu občine na razpolago vsem neposrednim obdelovalcem zemlje pregled dodatnih davkov za leto 1956 in 1957, ki so bili določeni na osnovi zakona št. 1139 za zdravstveno zavarovanje kmetov. Prav tako bo na vpogled tudi isti davki za tekoče leto 1958.

Jutri podelitev diplom zaslužnim materam

V okviru praznika «Mater in otrok», ki ga bodo slavili tudi v Goriči, bodo jutri ob 11. uri podelili v občinski dvorani na Korzu Verdi 25 diplom najbolj zaslužnim materam, obenem pa bo poseben odbor OMNI porazdelil 200 darilnih zavojev materam, katerim ta organizacija tudi drugič nudi svojo pomoč. Ob 12. uri bo na sešedu v Dreyerdovi Virgilio slavnostno kosilo za nagrajene matere.

Zelenjadni trg jutri odprt

Medtem ko bo danes zelenjadni trg s prodajo na drobno ves dan zaprt, bo jutri 6. januarja odprt samo v dopoldanskih urah.

Gostilne in bari so lahko odprti danes vso noč.

Urnik trgovin danes in jutri

Zveza trgovcev sporoča, da velja za trgovine sledeči delovni čas:

JUTRI 6. JANUARJA BO V GORIČI GOSTOVALO SNG IZ TRSTA Z DRAMO ČEHOVA

«UTVA»

Predstavi bosta ob 16.15 in ob 20. uri v Prosvetni dvorani. Sedeži so po 250 in 150 lir. Stojčke 100 lir. Prodaja vstopnic v kavarni Bratuš. Opozorjamo goriško publiko na soto prematno SNG, ki je v Trstu doživela izreden uspeh.

SOVODNJE

V začetku tega tedna so imeli sovedenski občinski svetovci zadnjo sejo leta 1957. Razpravljali so o nekaterih zelo zanimivih točkah dnevnega reda. Prišli so tudi na namreč zahtevnih nekaterih funkcijah občin, naj se izdati, in preja namemina, ki jo pokriva lomska zveza plačila občinam ob lomske revije. Sovodnska občina predlaga za svoja lovišča komaj 60.000 lir, čeprav so vredna mnogo več. Če bi sovedenski občinski akcija uspela, bi se nekoliko popravilo njeno finančno stanje.

Nakupili so 500 kubičnih metrov gorila po 650 lir, s katerim bodo posili občinske poti. Dobavil jim ga je podjetnik Povir. Prav tako so odpravili vsoto 345.000 lir za odpravo in ureditev urada ONMI, ki ga bodo otvorili v kratkem in ki bo po dosežanju potrebni delovni devet let. Sejo so zaključili s medsebojnimi voščili za novo leto.

Poln avtoBUS Sovodencev se je na Silvestrovo odpravil v Anhuvo, kjer so delavci tovornega cementa priredili uspešno množično silvestrovanje, katerega se je zaradi ogromne dvorane, ki je bila na razpolago, udeležilo veliko število prebivalcev iz Anhuvega. Bred in okolških vasi.

Sinoči je bilo na županstvu posvetovanje sovedenskih kmetovalcev, ki so razpravljali o vprašanju, ali naj se proda ali ne nekemu podjetju, ki namerava zidati papirno ob. Soči, 55 njiv in po koliko na podjetnik plača za vsako njivo.

Danes dopoldne ob 11. uri

VESTI S PODEŽELJA

JAMLJE

Pred dnevi je neki avtomobilist, ki je prihajal iz Goriče, opazil v bližini naše vasi ob cesti nekoga mladega mešiča, ki je negibno ležal poleg motocikla. Z avtomobilom ga je odjedel v tržiško bolnišnico, kjer so ga zaradi pretresa možganov in ostalih poškodb pridržali na opazovanju. Ponesrečen je 25-letni Primož Visentin iz Zagorja. Domneva se, da je do nesreče prišlo po naključju.

Doberdobska občina je že pred časom placala družbi TELVE potrebne vsote za napeljevanje telefona in za nakup aparata. Linijo so že postavili, namestiti bodo še aparat, kar se bo verjetno zgodilo pr kmalu. Telefon bo za vse velike važnosti, saj bo lahko prihrani vaščanom marsikatero pot.

ŠTEVERJAN

Za praznike je odbor podpornega društva ECA za številne občine razdelil za 85.000 lir podpor starškom in onemoglim. Odbor ima na razpolago 15.000 lir ter več tisoč lir, ki so jih nabrali z nabiranjem akcije. Ta denar bodo podarili najpotrebnejšim šolskim otrokom, ki jih bodo doleteli s pomočjo učiteljev po sedanjih počitnicah. Ena izmed največjih želj,

PEVMA

Ena izmed sorodnic barona Teufenbacha je pred prazniki prodala okoli 20 njiv, ki se razprostirajo okoli pevskega pokopališča. Povečini so jih kupili Oslavci, ki se s večji meri ukvarjajo s poljedelstvom, nekaj pa Pevci. Govorci se, da je bila cena za vsako njivo takoj po prodaji ugodnejša in da ni prekoristila pol milijona. Zaradi velikega števila kupcev se precej narasla, tako da so za vsako njivo plačevali od 600 do 700 tisoč lir.

DOBERDOB

Urad za delo se je že nekaj časa od tega preselil v novo poslopje za županstvo. Tudi poštini urad je se opremil. V njem je še telefon in telegraf in vse potrebno pohištvo. Odprli ga bodo, čim bodo namestili varnostne naprave.

Prejšnji teden je bila seja konzorcija CAFO v Gradski, na kateri so sporili, da bodo pri denar, ki ga bo konzorcij prejel od države, namenili za potrebe doberdobskega vodovoda. Objavili so tudi, da bo v kratkem prišel Sirtori in instalaterji, da bi ugotovili, kaj je mogoče napraviti, da bi se s majhnimi sredstvi odpravili sedanjih velikih stroškov vzdrževanja starega vodovoda.

2. januarja je 35 delavcev delovnega centra pričelo podeljevati občinske poti. Oblasti so dale na razpolago 15 milijonov lir, delavci pa bodo delali 75 dni. Popravili bodo tudi ceste na zgornji strani jezera.

VRE

Pred leti smo imeli v naši vasi večje število krav-mlekarij. Polagoma pa se je pričelo število kriti, tako da mlekarnstvo v naši vasi ni več glavna kmetijska panoga. Živinorejo so pričeli gojiti živino predvsem za meso. Vedo bolj se večja števila kmetov, ki jih živinorejci dobro prodajo za meso.

Tudi ljudi, ki bi se preživljali s prodajanjem mleka, pri nas skoraj ni. Samo dva domaćina z motocikli vsak dan vozita domače mleko v Ronke in v Tržič, eden pa prihaja pona z avtomobilom iz Rupe. Proizvajalec plača za mleko po 44 lir liter.

FITZROY MACLEAN

VOJNA NA BALKANU

Nekaj izbranih poglavij

To so bile zamisli, ki jih je treba takoj uresničiti, če zares želimo doseči kak uspeh. Najprej se moram sestati s Titom, nato pa oditi iz Jugoslavije, da poročam. Res je, da so moja naročila žela uspeh. Toda preden bomo lahko šli dalje, moramo razveljaviti mnoge probleme, med drugimi tudi vprašanje otoka. Čim prej, tem bolje.

To noč smo krenili na kopno.

Sem ter tja

Padre in njegovi prijatelji iz odbora so se poslovili od nas v pristanisku. Razveljavila jih je novica, da je nemško napredovanje ustavljeno, toda še vedno so bili v skrbah zaradi prihodnosti. Dobro so vedeli, kaj bi nemški okupator pomenil za civilno prebivalstvo, ki je tako odkrito podpiralo partizane. Sodil sem, da bi ne bilo lepo, če bi jih zapustil v takem stanju. Zato sem jih hrabil. Objubil sem jim, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da jim pomagam. Pričela se je spuščati noč. Stopili smo v majhno ladjo, motor je zakaskajal

Gostje so vsestransko prekašali domače moštvo

Pred okrog 1000 gledalci v ledeno razli Sportni palaci na Montebellu je bilo sinoči mednarodno košarkarsko srečanje med prvakom CSR Spartakom iz Brna in domačo ekipo Stock. Za nastop češkoslovanskih gostov je vladalo veliko zanimanje, saj so ostali neplačanci. Izvrstni češkoslovanski košarkarji so v prvi ekshibicijski igri prikazali košarko najvišjega razreda in prav ni se jim ni poznalo, da so v enem samem tednu odigrali kar 7 tekem.

Formaciji:
Spartak: Mrazek (11), Konešny (4), Helas, Nebuchla (8), Dobrovsky (10), Merki (14), Pokorny (8), Konvicka (20).
Stock: Damiani (10), Natali (4), Salich (5), Porcelli (4), Montgomery (20), Cavazzon (8), Bianco.

Sodila sta Cenni iz Trsta in Urbanek (CSR).

VIDEM, 4. — Pred povratkom v domovino je zenska košarkarska ekipa Crvena zvezda iz Beograda odigrala prijateljsko srečanje z ekipo Udine. Gostinje so z odlično igro v drugem polčasu premagale domačinke z rezultatom 51:39, potem ko so se zaključile prvi polčas v svojo korist z 21:23. Med Jugoslovankami so se odlikovali Rudušević, Preveč in Gec, pri domačinkah pa Bradamante, Pausic, Triest in Vendrame.

Tesna zmagaja Rosija nad Bussom v New Yorku

NEW YORK, 4. — Italijanski boksaški lahke kategorije Paolo Rossi je sinoči v Madison Square Gardenu premagal Amerikana Bussa po točkah v 10 rundah. Razlika v točkah v korist Rosija je bila minimalna, kar dokazuje, da je bila borba zelo izenačena in ostra. Od dveh pomožnih sodnikov je eden priznal 6 rund Rosiju in 4 Bussu, drugi pa 5 Bussu, 4 Rosiju, eno pa je razsodil za neodločeno. Glavni sodnik Teddy Martin je najprej priznal vsakemu po 5 rund, nato pa je dodal po ameriškem sistemu, ki je v veljavi samo v državi New York, še eno točko v korist Rosija. V glavnem si je Rosi zaslužil zmago, ker je bil odločnejši v številnih izmeničnih udarcih, ki so bili značilni za ves potek dvojboja.

LONDON, 4. — V tretjem turnusu tekmovalja za nogometni pokal Anglije, je enajststorična tretje lige Northampton Town izločila prvotnega enajststoričnega Arsenala iz Londona s 3:1. Enajststorična druga lige West Ham United pa je izločila moštvo Blackpoola, v katerem igra tudi Matthews.

Tudi slovenski smučarji v mednarodni konkurenci

Lep uspeh skakalca Langusa na avstrijsko-nemški turneji

Na avstrijsko-nemški skakalnem turneji, v okviru katere so doslej skakali v Obertsdorfu in Garmisch-Partenkirchen, danes pa bode v Innsbrucku, Sodeletjejo tudi slovenski skakalci Langus, Zidar in Krznarič. Prva poročila niso dajala nobenih podatkov o njihovih uspehih, sedaj pa se je izvedelo, da se je posebno Langus v močni konkurenci in kljub pomanjkljivemu treningu, kar dobro uveljavil.

V Obertsdorfu je bil Langus 16. Krznarič 38, Zidar pa je padel in se ni kvalificiral. V Garmisch-Partenkirchenu pa je bil Langus 25, Zidar 31, Krznarič pa 45. V prvem skoku je Langus dosegel celo nekaj 82 m in če bi ponovil uspeh tudi v drugem skoku, bi se gotovo vtrstil med prvih 10.

Razen skakalcev bodo tudi drugi najboljši slovenski smučarji kmalu nastopili v mednarodni kombinaciji Janko Stefe, Zupancičeva in Kerstajnoviča, ki se bodo na treningu v Badgasteinu, kjer bo istočasno svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah. Medtem ko je Langus dosegel celo nekaj 82 m in če bi ponovil uspeh tudi v drugem skoku, bi se gotovo vtrstil med prvih 10.

Še en neuspeh svetovnega rekorderja v Braziliji

Kuc (SZ) šele tretji na 5000 m v Sao Paulu

Zmagal je Suarez (Arg.) pred Fario (Port.)

SAO PAULO, 4. — Sinoči je bilo v Sao Paulu mednarodno atletsko tekmovalje, na katerem so nastopili udeleženci silvestrovskega teka. Program je obsegal teke na 1500, 5000 in 10.000 m ter na 3000 m z ovirami. V teku na 5000 m je nastopil tudi svetovni rekorder Vladimir Kuc (SZ), ki pa je bil na splošno presenečenje še tretji za Argentincem Suarezom in Portugalcem Fario. Kuc je vodil skupno s Fario in Suarezom vse od starta do 4000 m, ko sta Argentinec in Portugalce pospešila tempo in pustila Kuca za seboj. V zadnjih 100 m je Suarez s pomočjo svojih močnih nepriznanih prehitel Fario in prišel na cilj z nekaj metrov prednosti.

Rezultati:
1.500 m: 1. Sanjoval (Čile) 3'37", 2. Jaime Correa (Čile) 3'58", 3. Leenaer (Bel.) 4'03", 4.00 m z ovirami: 1. Luis Sandoval (Arg.) 9'25", 2. Heinz Laufer (Nem.) 9'30", 3. Evangeliste (Brazil.) 9'39", 4. Fonteville (Čile) 9'43".
5.000 m: 1. Osvaldo Suarez (Arg.) 14'23", 2. Fario (Port.) 14'29", 3. Vladimir Kuc (SZ) 14'45", 4. Maurice Chicet (Fr.) 14'50", 5. Haurice Posti (Fin.) 15'01".
10.000 m: 1. Walter Lemos

Truplo Ezia Selve prispelo v Milano

MILANO, 4. — Truplo Ezia Selve, ki se je smrtno ponesrečilo minulo nedeljo med tekmovaljem v Miami Beach, je prispelo danes popoldne na letališče Malpensa. Pričakala sta ga pokojnikov brat in sin Luciano. Po opravljenih formalnostih, so odpeljali krsto na pokopnikovo dom od koder bo tudi pogreb.

KOLESARSTVO

MELBOURNE, 4. — Italijanski kolesarsko moštvo je premagalo avstralsko s tremi zmagami proti dveh v drugem dvojboju od petih predvidenih na dirkalnici v Melbourne. Sachi (It.) je zmagal v zaslovljenih italijanskih vožnjah. Avstralec Mockridge pa v izločilni vožnji na 9 krogov. Najbolji v formi je bil Italian Chiesia, ki je zmagal v vožnji za točko na 9 krogov.

Kino v Krizu

predvaja danes 3. t. m. ob 16.30

Vrnitev na otok zakladov

Igrajo: DAWN ADAMS, TAB HUNTER

V ponedeljek, 6. t. m. ob 16.30

Bil sem vojak

Do pred kratkim prepovedane slike iz zadnje svetovne vojne.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 5. t. m. ob 16. uri Metro barvni film:

«Show boat»

Igrajo: AVA GARDNER, KATRYN GRAYSON in HOWARD KEEL

NOGOMET

Triestina - Como, prvenstvo B lige, ob 14.30 na običnem stadionu.
Sant'Anna - Cava Romana, prvenstvo diletantov - skup. B, na igrišču v Ul. Flavia ob 12.30.
CRDA - Pro Romans, prvenstvo diletantov, na igrišču San Giovanni, ob 14.30.
Istria - Ronchi, prvenstvo diletantov, igrišče Ponziane, ob 14.30.
Muggesana - Edera, prvenstvo diletantov, igrišče v Miljah, ob 14.30.

HOKEJ NA TRAVI

CUS Trieste B - Triestina, pokal Brosch, igrišče v Ul. Flavia, ob 9.30.
Hockey Club Trieste - CUS Trieste A, pokal Brosch, igrišče v Ul. Flavia, ob 10.45.

KONJSKE DIRKE

Dir (Trotto) na Montebellu. Začetek ob 14. uri. Ejanarska nagrada, dir 330.000, dolžina proge 2100. Na programu tudi dirka za Totip.

NOGOMET

RIM, 4. — V anticipirani tekmi C lige je Fedit premagal Pro Vercelli z rezultatom 1:0 (0:0).

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Tenis

Teniska lestvica po državah za l. 1957

PARIZ, 4. — Raymond Rodel, častni predsednik francoske teniske zveze, je objavil lestvico za leto 1957 po državah, ki je naslednja:
1. Avstralija, 2. ZDA, 3. Švedska, 4. Italija, 5. Anglija, 6. Belgija, 7. Francija, 8. Danska, 9. Čile, 10. Južna Afrika.

Kino na Očučinah

Danes 5. t. m. ob 14. uri PRVA PREDSTAVA

«TARZAN IN AMAÇONKE»

Igrajo: JOHNNY WEISSMULLER in BRENDA JOYCE

Danes 5. t. m. z začetkom ob 16. uri barvni film iz romana Puškina DRUGA PREDSTAVA

«DUNJA, HČI STEPE»

Igrajo: EVA BARTOK, IVAN DESNY, in drugi
Mladini pod 16 leti vstop prepovedan.

V ponedeljek 6. t. m. ob 14. uri barvni film:

«MUČENJE S PUŠČICO»

Igrajo: ROD STEIGER in SARITA MONTIEL

Kino na Očučinah

Danes 5. t. m. ob 14. uri PRVA PREDSTAVA

«TARZAN IN AMAÇONKE»

Igrajo: JOHNNY WEISSMULLER in BRENDA JOYCE

Danes 5. t. m. z začetkom ob 16. uri barvni film iz romana Puškina DRUGA PREDSTAVA

«DUNJA, HČI STEPE»

Igrajo: EVA BARTOK, IVAN DESNY, in drugi
Mladini pod 16 leti vstop prepovedan.

V ponedeljek 6. t. m. ob 14. uri barvni film:

«MUČENJE S PUŠČICO»

Igrajo: ROD STEIGER in SARITA MONTIEL

Imeli smo še nekaj čokolade, ki nam jo je pripeljala morna ladja. Sklenili smo, da si skuhamo malo kakaša, preden se napotimo dalje. Izbrali smo si eno izmed bližnjih hiš. Ko smo hoteli v otroško sobo, nas je ustavil kmet zaskrbljenega obraza in dejal, da sta v njej dva zelo pomembna tuja častnika. Položaj lahko torej postane zelo zanimiv. Zato smo se spravili v sobo in se nismo ozirali na gospodarske proteste. Na podu sta ležala in glasno smrčali dve postavi, zavpiti v nemški spalni vreči. Prvega od njiju smo pričeli nalahno in nežno tresti. Možak je pričel nejevoljen godrnjati, vendar se je zavrnil, ko smo ga stresli močneje.

Tedaj sem nenadoma opazil neobrbit obraz in razkustrate lase Gordona Alstona. V drugi vreči je ležal — njegov radijski oddajnik.

Gordon je ravnokar prispel iz Jajca na poti na otoke. S seboj je nosil radijski oddajnik in najnovejšo novico. Največji del poti je prevalil v dvokolnici, in katero je bil vprežen konj. Vodil jo je neki bosenski musliman s fesom na glavi, ki je bil videti kakor kak irski kočijaž — gherrli.

(Nad. sledi)

URENITELJ: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. - TELEFON 93-888 IN 94-638 - poštini predal 559 - UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 - Tel. 37-339 - Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-III, Tel. 33-82 - OGLASI: od 8-12.30 in od 15-18 - Telefon 37-338 - CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stoječa: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stoječa: za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda, - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 - ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-L, tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1-2-375 - izdala Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Tudi Gronchi je odgovoril Vorošilovu

Pellova posvetovanja z Gronchijem in Zolijem pred odhodom v Pariz

V Rimu so ugodno sprejeli Mac Millanov predlog za pakt o nenapadanju - Saragatovi pogoji za pogajanja z ZSSR

(Od našega dopisnika)

RIM, 4. — Danes je tudi predsednik republike Gronchi odgovoril na poslanico Vorošilova: «Tudi jaz želim, da bi moglo biti novo leto, leto miru in dejanskega sodelovanja med vsemi narodi, da bi se demokratične ustanove in navade povsod uveljavile ob spoštovanju pravice in svobode vseh. Izražam željo, da bi Sovjetska zveza skupaj z ostalimi državami učinkovito in konkretno prispevala k uresničitvi teh velikih smotrov, katerim bi Italija se nadalje posvečala svoje sodelovanje tako kot namerava sodelovati pri izboljšanju odnosov med našimi dvema državama.»

Poglavar države je sprejel danes zunanjega ministra Pello pred njegovim odhodom na pariski sestanki ministrov za Evropa. Pello je sestel tudi s predsednikom vlade Zolijem, prav tako v zvezi s pariskimi sestankom. O istem predmetu sta se razgovarjala tudi z voditeljem CISL Pastorejem in z drugimi predstavniki tega sindikata in UL. O Pellovih milanskih razgovorih s francoskim zunanjim ministrom Pineaujem pa poročajo pariski časopisi, da sta se oba ministra dotaknila obnove pogajanj med Sovjetsko zvezo in vprašanja, o katerih je Zolij v pismo, da italijanska vlada zagovarja pogajanja v okviru OZN brez diskriminacij na škodo katere koli države. To da oba ministra sta se razgovarjala v prvi vrsti o vprašanju, o katerih je Zolij v pismo, da italijanska vlada zagovarja pogajanja v okviru OZN brez diskriminacij na škodo katere koli države. To da oba ministra sta se razgovarjala v prvi vrsti o vprašanju, o katerih je Zolij v pismo, da italijanska vlada zagovarja pogajanja v okviru OZN brez diskriminacij na škodo katere koli države.

Avgusta Danilova umrla

V visoki starosti 89 let je v Ljubljani umrla slovenska gledališka igralka Avgusta Danilova. Na gledališke deske je stopila že pred osmimi desetletji kot majhna deklica in v njim ostala vse do danes. Danilova je bila ena izmed najboljših igralk slovenskega gledališča. V njenem imenu so povezane prva desetletja težke, a vendar zanesljive ruske slovenske gledališke umetnosti. Svoje študije je začela pri Ignacij Borštniku in jih končala na ljubljani. Njeni teatralni nastopi in igralska sta jo vodila iz kraja v kraj, iz domače dežele v tujino in spet domov — vedno v službi te prelepe umetnosti. Tri leta je vodila slovensko gledališče v Trstu, nato je bila 12 let v Zdrunjenih državah Amerike, kjer je Clevelandu vodila šest let tamkajšnje slovensko gledališče. Vmes se je vrnila domov in igrala na deskah ljubljanske Dramne. Z njenim imenom je povezan tudi prvi slovenski film «Na svoji zemlji».

Razpon njenega umetniškega izraza je bil presenetljivo širok, ustvarila je polnočrtno umetniške like tako v naivnem in sentimentalnih, kot v vlogah salonske dame in tragedije. V svoj najvišji vrhunec je dosegla v vlogah sentimentalnih dram, v delih Hauptmanna, Tolstaja, Zolaja.

Ime Avguste Danilove bodo slovenski gledališki zgozovinarji zapisali poleg najvišjih ustvarjalcev našega gledališča, kot so njen mož, Antonio Cerar, baron Polonica Juvanova, Marija Vera, Ivan Levor in drugi.

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

Bulganinu in Hruščevu povratni obisk, ki bi moral biti, nima preteklega leta. V teh dneh bodo tudi prihajali v Moskvo odgovori na Bulganinovo pismo. Če bi hoteli biti ti odgovori osorni in zgolj odklonilni, tedaj bi pozneje niče ne bil v zadregi, komu naprtili odgovor na pismo, da se ne zmanjšala. Pri prizadevanjih, da bi odgovore države pripravile o najnovejši medsebojni pogajanj, so posebno aktivne nekatere nevturalne države, zlasti Indija in Jugoslavija.

Ugodno sporočilo

Ko so se dni v Moskvi spopolnili, je bil v Rukosodski urni iz Zakavkazja, se Bulganin na nekem sprejemu ni pomislil priznati, da je treba njegov povratak tolažiti kot prenehanje napetosti med Turčijo in Sirijo. Taka sporočila so vedno ugodna in samo želati bi bilo, da bi jih bilo čim več. Se lepše pa bi bilo, če bi taka sporočila postala sploh nepotrebna, če bi bilo, če bi do napetosti — pa naj bo na tem ali na onem koncu sveta — sploh ne prihajalo.

Italija

Kljub noveletnim praznikom je bilo v italijanski republiki prejšnji teden še kar precej novic. Za Silvestrovo je poglavar države opozoril svoje državljane opozoril, naj ne bodo preveč optimisti glede razvoja mednarodnega

Mac Millan predlaga nenapadalno pogodbo

(Nadaljevanje s 1. strani)

ameriški poslanik v Moskvi Kerpner je danes kancloer razgovarjal z njim in s von Brentanom.

Domnevalo, da Adenauerjevo pismo ne bo polemčno, pač pa da bo kancloer vprašal, kakšna jamstva za nadvladanje je Sovjetska zveza pripravljena dati bodisi v zvezi s predlaganim načrtom poljskega zunanjega ministra Rapskega, kakor tudi glede združitve Nemčije v okviru splošne razorožitve. Zahodno-nemška vlada vztraja na stališču, da ni mogoče govoriti o nevtralizaciji Nemčije.

Iz Washingtona poročajo, da so Mac Millanove izjave presenetile ameriški državni departma. Predstavnik tega departmaja, ter s poslanikom Blankenhornom o odgovoru na Mac Millanove izjave in da je ne bodo komentirali, dokler ne bodo produčili celotnega besedila govora. V pooblaščenih krogih pa izjavljajo, da bodo ZDA stalno zavračale stališče, da bi nenapadalni pakt med državami NATO in varšavskega pakta prinesel več škode kakor koristi v sedanjih fazah mednarodnega položaja. Ugotavljajo tudi, da je Dulles stalno zavračal sovjetske predloge za nenapadalni pakt.

Pa tudi v Londonu je Mac Millanov predlog presenetil diplomatske kroge, ker je to samo angleški predlog v okviru koordiniranih odgovorov na Bulganinovo pismo.

Pripravljenost sestanka stališča namestnikov NATO v Parizu, kjer bodo razpravljali o odgovoru na Bulganinovo pismo, je stališče britanske vlade nekoliko drugačno od stališča ostalih zaveznikov, kar se tiče morebitnih razgovorov s Sovjetsko zvezo. To je mnenje opazovalcev, Mac Millan sicer ni točneje obrazložil svojega predloga, ki je edini novi element v njegovem govoru. Zdi se, da naj bi po njegovi zamisli sklenili nenapadalno pogodbo kot neke vrste uvod za pogajanja o ublažitvi napetosti med Zahodom in Zahodom in to, se preden bi se dosegel sporazum o glavnih vprašanjih, ki so razorožitve, evropske varnosti, Nemčija, lahko bi začeli, je dejal, s splošno pogodbo o nenapadanju. Ta pogodba ne bi povzročila škode in bi lahko napravila kaj dobrega. Ta ideja nasprotuje dosednji tezi držav NATO, da mora nenapadalna pogodba priti potem kot zaključek vrste sporazumov o dvostranih vprašanjih. Po mnenju opazovalcev se Mac Millanov predlog razlikuje od sovjetskega, ker bi po njihovem mnenju tudi po sovjetski zamisli tak pakt bil zadnji kamen celotne diplomatske zgradbe.

Dalje ugotavljajo, da Mac

Hillary ne bo na Južnem tečaju čakal vodje ekspedicije Fuchsa

V nasprotju z nekaterimi vestmi, da se nahaja Fuchs le še 80 km od tečaja, je Hilary sporočil, da je vodja ekspedicije Commonwealth oddaljen od tečaja še kakih 500 km - Hillary namerava zapustiti tečaj jutri z letalom

WELLINGTON, 4. — Edmund Hillary, ki je včeraj na čelu novozelandske skupine prispel na Južni tečaj, je po radiu sporočil v Scottovo bazo ob Rossovem morju, da ne bo čakal na tečaju dr. Viviana Fuchsa, temveč se bo vrnil s prvimi razpoložljivimi letalom. Verjetno bo neko ameriško letalo odletelo s tečaja v ponedeljek.

M. Callas je žalila poglavarja države

RIM, 4. — Senatoška Angelina Merlin je poslala predsedniku vlade pismo vprašanje, v katerem označuje dejanje operne pevke Marie Meneghini Callas na otvornem predstavi rimske operne sezone kot žaljivo dejanje najvišje državne funkcije. Merlino vprašuje tudi, ali bogato plačani umetniki plačujejo v redu davke.

Resti, državni podatki za gledališča, je izjavila, da so do zdaj v zvezi z Callasovo obdelavo vredni predvsem zaradi tega, ker uprava gledališča tri četrt ure ni obvestila predsednika republike o prekinitvi predstave; obžalovala je, da je bila Callasova, ki so nastale zaradi tehničnega in organizacijskih pomanjklivosti odgovorni organov, o čemer se vodi sedaj preiskava.

Uprava rimskega gledališča pa doslej še ni oddala Callasini, da bi prekinila katerikoli delo, dolžno pogodbe. Njen mož pa je sporočil upravi, da njegova žena pripravljena nastopiti vsaj na zadnjih dveh reprizah Bellinijeve opere «Norma». Uprava gledališča je bila obveščena.

Sukarno odpušča jutri v Indijo

Spremljal ga bo zunanji minister Subandrio

Švedska ne dovoli izvoza orožja v Indonezijo

DJAKARTA, 4. — Indonezijske vlade je danes sporočila, da je bil predsednik Sukarno odpuščen v Indijo. Sukarno obiskal tudi druge države.

V Londonu je predstavnik Foreign Office izjavil, da je angleška vlada izročila indonezijskemu konsularstvu noto, v kateri pravi, da ne priznava indonezijskega sklepa o teritorialnih vodah okoli 3000 točk indonezijskega otočja.

Švedska vlada pa je sporočila, da ne bo dala dovoljenja za izvažanje orožja v Indonezijo. O tem je bila indonezijska vlada obveščena.

Kakor pravi agencija ARAZ iz Beograda, bo jutri prispela indonezijska delegacija, ki se bo pogajala za nakup lahkega orožja. Iz Beograda bo delegacija odšla v CSR in na Poljsko.

Sprejeti kot prince angleški letalci v Albaniji

LONDON, 4. — «Krajica ne bi mogla imeti bolj navdušenega sprejema», je telefonski novinar angleškega tiska, ki je bilo v terek prispeljo pristati v Albaniji, danes pa je smelo odleteti. Na poti v Anglijo se je ustavilo v Brindisiju, kjer je omenjeni poveljnik telefonski v London. Po zbiranju dve lova Mig in mi dala r. zmeti, da mora priti. Toda potem se je vse ustavilo na najboljši način. S prispeljo so ravnali ekot s prispeljo in imela je na razpolago vse, kar je hotela. Predstavniki oblasti so ji takoj verjeli, da je šlo za pomoč zaradi megle in so ji takoj zagotovili, da bo lahko kmalu odletela. Ko so se danes po enajst uri Angliji dvignili z letališča, je tam bila zbrana množica več sto Albancev, ki jih je prijateljsko pozdravila.

Zvečer je letalo prispelo v Anglijo.

Subandrio je nato izjavil, da se Indonezija ni obrnila na Sovjetsko zvezo za nakup orožja in da namerava voditi kolikor mogoče neodvisno politiko. Zatem je poudaril, da je Indonezija za šest tednov odpotoval v tujino. Obiskal bo Indijo, Egipt, Pakistan, Burmo, Tailandijo in Japonsko. Na tem potovanju ga spremljal on.

Subandrio je tudi povedal, da je neki katoliški duhovnik

IMPEXPORT

TRST, UL. CICFRONE 8
Tel. 38-136, 37-725; teleg. IMPEXPORT - TRIESTE

UVAZA: IZVAZA:
Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSNE KOMPENZACIJE

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORICA - UL. DUCA D'ASTA 88 - TEL. 28-45 GORICA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

TRST - UL. MORERI 7
Telefon št. 28 373

POŽAR ARTEMIO

TOVORNI PREVOZI

v vse kraje, tudi v inozemstvo

CICLO A. MELILLO - TRST

UL. A. CACCIÀ 3

MOTOM 48 CCM DELFINO 160 CCM

Zastopnik: MOTO GILERA
MOTOM ITALIAJANA

Cudoviti motorček v vas pešje povsod

Prodaja motorje in avto delovne pribor
PRITIKLINE in nadomestni deli za vse motorje

TRANSADRIA d.d. IMPORT-EXPORT

TRST - Sedež: UL. CICFRONE 8, II
Telefon: 10, Centrala: 30214
Sealo legumi 96-715

vseh vrst lesa in strojev za lesno industrijo

Ribarič Ivan

IMPORT • EXPORT

VSEH VRST LESI IN TRDIH GORIV

TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-582
ULICA DELLE MILAZIE 19 - TEL. 96-510

Narocniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v našem listu!

RADIO SOSSI

OPČINE

Trg P. Monte Re 4 (pri šoli) Tel. 21-155

VELIKA RAZPRODAJA ZARADI OBNOVITVE TRGOVINE

raznovrstnih radijskih in televizijskih aparatov - hladilnikov ZOPPAS - FIAT - štedilnikov na drva, premog, plin in elektriko - vseh vrst likalnikov, lestenecv, električnih luči - razprodaja instalcijskega materiala.